

Shrnutí průběhu realizace

SP KVALITA I

„Vytvoření systému externího monitorování a hodnocení včetně zřízení Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (včetně informační a poradenské činnosti)“

SP Kvalita I.

Obsah:

1. Údaje o systémovém projektu
2. Cíle systémového projektu – analýza naplnění cílů projektu
3. Charakteristika cílové skupiny
4. Řízení projektu
5. Partneři projektu – způsob jejich zapojení do projektu
6. Souhrnná informace o naplňování jednotlivých klíčových aktivit a jejich průběhu
7. Milníky projektu
8. Naplňování horizontálních témat
9. Klíčové výstupy systémového projektu
10. Udržitelnost projektu z hlediska dosažených výsledků a výstupů
11. Informace o přidané hodnotě, multiplikačních efektech, inovativnosti v plnění
12. Monitorování systémového projektu

1. Údaje o systémovém projektu

Název projektu	Vytvoření systému externího monitorování a hodnocení včetně zřízení Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (včetně informační a poradenské činnosti)
Zkrácený název	KVALITA I
Registrační číslo	CZ.04.1.03/3.1.00.2/0007 (ZND84D)
Operační program	Rozvoj lidských zdrojů
Název priority	3 Rozvoj celoživotního učení
Název opatření	3.1 Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů vzdělávání
Období realizace projektu	2. květen 2005 - 30. září 2008
Zdroje financování	Systémový projekt byl spolufinancován Evropským sociálním fondem (dále jen ESF) a státním rozpočtem České republiky (dále jen ČR) v poměru 75% z ESF a 25% z prostředků ČR.
Celková výše finanční podpory	125 724 223 Kč
Žadatel	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) – skupina II
Partneři projektu	Ústav pro informace ve vzdělávání (ÚIV)
	Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV)
	Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV) od 1. 3. 2006

2. Cíle systémového projektu – analýza naplnění cílů projektu

Prioritní cíl projektu

Prioritním cílem projektu je zajištění kvality a efektivity vzdělávání na základě vytvořené evaluační kultury v ČR s tím, že funkční monitorovací a hodnotící systém bude posilovat motivaci veřejnosti k celoživotnímu učení, pomáhat při racionálním rozhodování při volbě vzdělávání a při uplatnění absolventů škol na pracovním trhu.

Specifický cíl projektu

Specifickým cílem projektu je vytvoření komplexního systému externího monitorování a hodnocení, a to na úrovni žáka, školy a vzdělávacího systému a dále prostřednictvím vytvořených podpůrných systémů (DVPP v oblasti externí evaluace).

Analýza naplnění cílů projektu

Cíle projektu byly splněny. Podrobný popis všech úkolů v části 3. Realizované klíčové aktivity uvádí průběh realizace, výstupy a zhodnocení úkolů. Tyto dílčí popisy lze použít pro agreeované hodnocení aktivit jednotlivých partnerů.

Ústav pro informace ve vzdělávání

ÚIV pro své aktivity významně využil soubory , které má k dispozici z pravidelných sběrů dat, z mezinárodních šetření , doplnil je z dalších zdrojů.

Výstupy z aktivity **Hodnocení úrovně vzdělání v ČR s ohledem na krajevou diferenciaci** (krajská PISA) byly zpracovány do dvou publikací **Motivace, aspirace, učení** a přinášejí srovnání výsledků patnáctiletých žáků v jednotlivých krajích na základě šetření PISA. Zcela unikátní je vydání příručky **Co umí čeští žáci – Výzkum PISA** určené především všem žákům 9. ročníků, někteří budou zahrnuti do souboru respondentů PISA 2009. Výzkum PISA byl i podkladem pro tvorbu **metodických materiálů pro učitele ZŠ**.

Komplexním materiálem je publikace **České školství ve světle dlouhodobě zjišťovaných výsledků vzdělávání v mezinárodních šetřeních**. Poskytuje souhrnnou informaci o úrovni vzdělání od roku 1990 do současnosti, agreguje výsledky z řady mezinárodních projektů. Naopak národní, resp., krajskou dimenzi má výstup **Hodnocení úrovně vzdělání v jednotlivých krajích ČR (profily krajů)**, který popisuje situaci v krajích podle mnoha různých znaků.

Specifickým a výstupem je **Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému**. Materiál přináší systém ukazatelů hodnotící český vzdělávací systém z pohledu závislosti výsledků vzdělávání a ukazatelů vycházejících ze statistických šetření. Je implementovatelný do práce České školní inspekce.

Národní ústav odborného vzdělávání

Klíčové aktivity NÚOV byly soustředěny na novou závěrečnou zkoušku v oborech vzdělání ISCED 3C, tj. na střední vzdělání s výučním listem. Základním výstupem je **zpracování koncepce nové závěrečné zkoušky**. V období let 2005 – 2008 proběhla řada dílčích kroků, především ve školách, kde se realizovalo **pilotní ověřování jednotného zadání závěrečné zkoušky**. Celkově bylo pilotováno 70 JZZZ na 247 pilotních školách.

Příprava jednotných zadání i jejich ověřování proběhlo za aktivní účasti pilotních škol. V zadáních byly využívány **hodnoticí standardy**, problematika standardů byla koordinovaně řešena i v systémovém projektu Národní soustava kvalifikací.

Všechny přípravné aktivity pak vyústily do základního materiálu **koncepte nové závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání s výučním listem**, který byl oponován, představen na konferenci, vydán jako samostatná publikace a distribuován školám a všem zainteresovaným partnerům.

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání

CZVV realizovalo letech 2005 – 2008 cyklus 4 pilotních šetření v 9. ročnících ZŠ (a odpovídajících ročnících víceletých gymnázií v rámci aktivity **Národní hodnotící zkouška**. Původní záměr zavést tuto zkoušku plošně byl změněn na dobrovolnou účast škol v projektu. I tak bylo zapojení škol vysoké a výstupy aktivity jsou relevantní. Aktivita je využitelná pro vytváření standardizovaných evaluačních nástrojů pro vyhodnocení přijímacího řízení na střední školy, může přispět ke snížení agendy škol v souvislosti s novelou školského zákona (až tři přihlášky na SŠ) a pro postupné zavádění nových evaluačních postupů do uzlových bodů vzdělávací dráhy.

Aktivita **Osobní portfolio žáka** se zabývala u nás novým nástrojem školního hodnocení a soustředila se nejen na samotné portfolio, ale i na možnost zavedení tzv. **Computer Adaptive Testing** (počítačem adaptované testování na základě předcházejících odpovědí žáka) a na vytvoření koncepčního modelu **Banky testových úloh**. Cíle aktivity byly v průběhu projektu modifikovány, po úpravách vyplývajících z hodnocení aktuálního stavu byly splněny.

Aktivita zaměřené na **novou maturitní zkoušku** přinesly řadu nových výstupů pro **ověřování a evaluaci písemného i ústního projevu žáka, maturitní práci, generové aspekty** a především přiřazení jazykové zkoušky ke **Společnému evropskému referenčnímu rámci**. Realizace některých částí aktivit byla ovlivněna změnami v legislativě, cíle byly splněny.

Tvorba nástrojů pro evaluaci a autoevaluaci výsledků vzdělávání měla podobu **84 didaktických testů** ze 14 všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní i střední školy. Testy jsou zdarma poskytovány školám prostřednictvím internetové aplikace a tento způsob představuje splnění cíle s širokým záběrem využití.

Pro novou maturitní zkoušku byl vybudován **víceúrovňový systém DVPP**. Vychází ze zpracované odborné studie, do realizace zapojuje **krajská vzdělávací zařízení**. Systém byl aktualizován po změně modelu maturitní zkoušky.

Pro **distribuci a implementaci výstupů** mělo CZVV velmi efektivní metody, kromě standardních postupů (webové stránky) například i **informační bulletin**.

3. Charakteristika cílové skupiny

- Učitelé, ředitelé škol, výchovní poradci, poradenští pracovníci ve školství, další odborní pracovníci
- ZŠ, SŠ, VOŠ, včetně škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

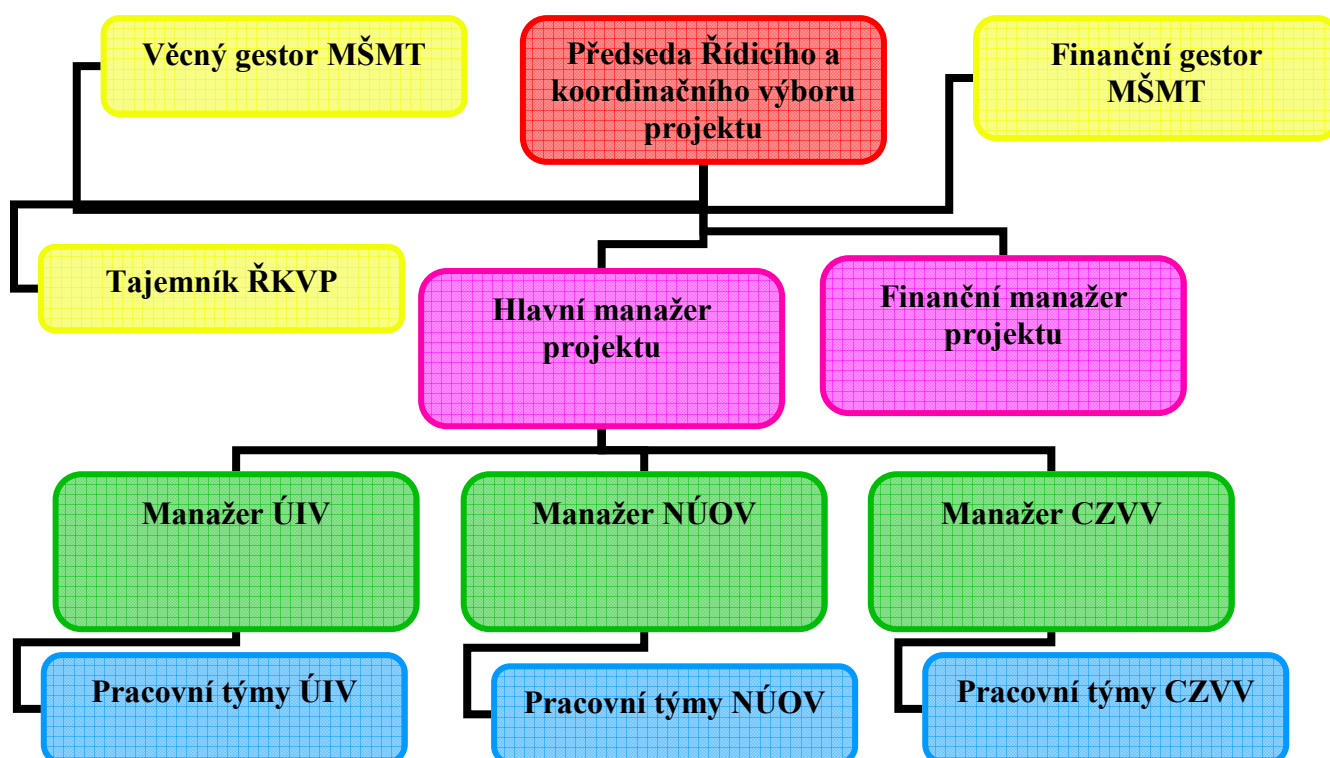
4. Řízení projektu

Řízení realizace projektu se uskutečňuje ve dvou rovinách, a to:

- na úrovni Konečného příjemce (tj. MŠMT, sk. II – O 27)
- na úrovni partnerů příjemce (ÚIV, NÚOV a CZVV)

Obě tyto úrovně řízení, tj. na úrovni Konečného příjemce systémových projektů OP RLZ a na úrovni partnerů, byly provázány **Řídicím výborem projektu** (dále jen ŘKVP). Úkolem ŘKVP bylo řešit a zabezpečovat jednotlivé kroky vedoucí k naplnění cílů systémového projektu, koordinovat činnosti partnerů systémového projektu, analyzovat situaci a průběžně hodnotit plnění činností v souvislosti s realizací systémového projektu.

Schéma:

Složení Řídicího a koordinačního výboru projektu (dále jen ŘKVP):

předseda ŘKVP SP Kvalita I (ŘO 20)	PaedDr. Jaromír Krejčí
hlavní manažer projektu – člen ŘKVP	RNDr. František Barták
finanční manažer projektu – člen ŘKVP	Ing. Jiří Janeček
ředitelka ÚIV – členka ŘKVP	RNDr. Pavla Zieleniecová, CSc.
zástupce člena ŘKVP a projektový manažer projektu za ÚIV	Mgr. Lubomír Martinec
zástupce ÚIV - zástupce člena ŘKVP a projektová manažerka aktivit CERMATu jako divize ÚIV	Ing. Jitka Pohanková
zástupce ÚIV - zástupce člena ŘKVP a finanční manažerka projektu ÚIV	Ing. Penka Machová
ředitel CZVV – člen ŘKVP	PhDr. Martin Chvál, Ph.D, Mgr. Iva Kabeláčová, Ing. Pavel Zelený
zástupce CZVV – zástupce člena ŘKVP a projektový manažer projektu za CZVV	Mgr. Iva Kabeláčová Mgr. Jana Frischmannová
zástupce CZVV – zástupce člena ŘKVP a finanční manažer projektu CZVV	Ing. Petr Turnovský, Ing. Milan Houštecký
ředitel NÚOV – člen ŘKVP	RNDr. Miroslav Procházka, CSc.
zástupce NÚOV – zástupce člena ŘKVP a projektový manažer projektu za NÚOV	Ing. Dana Kočková
zástupce NÚOV zástupce člena ŘKVP a finanční manažerka projektu NÚOV	Ing. Martina Sedláčková
za Konečného příjemce (ŘO 27)	RNDr. Zuzana Matušková, Csc. Mgr. Miroslava Drahotová
zástupce O 27 – finanční gestor projektu za MŠMT	Bc. Milena Loučková, Petr Struk
tajemnice ŘKVP (O 20) + věcný gestor projektu za MŠMT	Mgr. Jana Ostrýtová

5. Partneři projektu – způsob jejich zapojení do projektu

Ústav pro informace ve vzdělávání (ÚIV)	Ústav pro informace ve vzdělávání využívá dat mezinárodních šetření, do kterých se ČR zapojuje od počátku 90. let. Jedná se o šetření PISA, TIMSS, RLS, PIRLS a CIVED. ÚIV analyzuje výsledky těchto šetření, zjišťuje a vysvětluje rozdíly pomocí nejrůznějších faktorů. Odhaluje různé souvislosti s cílem popsat a porovnat vzdělanostní úroveň žáků a studentů jednotlivých krajů a vytvořit konkrétní profily krajů. Poskytuje souhrnnou informaci o úrovni vzdělávání v ČR. Navrhuje systém statistických ukazatelů, které mohou ovlivnit kvalitu výuky (i pro potřeby ČSI). Využívá koncepčních a metodických podkladů, souborů uvolněných úloh a dalších podkladů k vytvoření metodických materiálů pro učitele druhého stupně základních škol.
Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV)	Hlavní aktivitou Národního ústavu odborného vzdělávání je příprava nové závěrečné zkoušky pro tříleté obory s výučním listem. Na rozdíl od současné praxe, kdy obsah závěrečné zkoušky je v kompetenci ředitele školy, nová závěrečná zkouška je založená na jednotném zadání, které je společné pro žáky daného oboru vzdělání. Na tvorbě jednotných zadání spolupracují školy, zaměstnavatelé a odborníci NÚOV.
Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV)	Aktivity Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání se zaměřují jak na hodnocení na úrovni žáka (a to v oblasti základního a středního vzdělávání), tak na hodnocení na úrovni školy. Jedná se o vytvoření systému externí evaluace vzdělávacích výsledků žáků v uzlových bodech jejich vzdělávací dráhy, částečně se některé z úkolů dotýkají i hlavní činnosti Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání, a podporují přípravu realizace nové maturitní zkoušky.

5.1 Realizační týmy partnerů

Ústav pro informace ve vzdělávání (ÚIV)	Ředitel	RNDr. Pavla Zieleniecová, CSc.		
	Věcný manažer	Mgr. Lubomír Martinec		
	Finanční manažer	Ing. Penka Machová		
	Gestoři a koordinátoři aktivit	3 A1 U1	Mgr. Lubomír Martinec Ing. Penka Machová Odborníci: Jan Hučín, Alice Matúšková, Zdeněk Modráček, Miloš Vlnas, Zuzana Poláková	
		3 A1 U2	Mgr. Lubomír Martinec Ing. Penka Machová Odborníci: Lucie Mokrá, Miloš Vlnas, Zuzana Poláková	
		3 A1 U3	Ing. Penka Machová Odborníci: Jan Hučín, Lucie Mokrá, Alice Matúšková, Zdeněk Modráček, Lucie Kelblová	
		3 A2 U1	Mgr. Lubomír Martinec Ing. Penka Machová Odborníci: Michaela Kleňhová, Soňa Fořtová, Vladimír Hulík, Pavlína Šťastnová, Irena Kloudová, Vladimír Jelínek, Simona Pikálková	
4 A2 U1	Odborníci: Lucie Mokrá, Zdeněk Modráček, Pavel Žďárský			

Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV)	Ředitel	RNDr. Miroslav Procházka, CSc.		
	Věcný manažer	Ing. Dana Kočková		
	Finanční manažer	Ing. Jiří Janeček		
	Gestoři a koordinátoři aktivit	A1	PhDr. Romana Jezberová	
		A2	Ing. Taťána Vencovská	
		A3	Ing. Stanislav Michek	
		A4	Ing. Hana Hušáková	
		A5	PhDr. Romana Jezberová PhDr. Kofroňová Olga	
A6		Ing. Dana Kočková Ing. Hana Hušáková Ing. Jiří Janeček Ing. Eva Grmelová PhDr. Věra Vašáková Ing. Jitka Pohanková		

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV)	Ředitel	PhDr. Martin Chvál, Ph.D. (od 1. 3. 2006 do 7. 3. 2007) Mgr. Iva Kabeláčová (do 20. 8. 2007) Ing. Pavel Zelený (od 21. 8. 2007)		
	Věcný manažer	Mgr. Iva Kabeláčová Mgr. Jana Frischmannová (od 1. 4. 2007 do 20. 8. 2007)		
	Finanční manažer	Ing. Petr Turnovský (do 15. 9. 2007) Ing. Milan Houštecký		
	Gestoři a koordinátoři aktivit	1A1U1	PaedDr. Luděk Uhlíř PhDr. Jarmila Nedvědová	
		1A1U2	Mgr. Irena Smetáčková PhDr. Jarmila Nedvědová	
		1A2U1	Mgr. Jana Pernicová	
		1A2U2	Mgr. Jana Kovářová	
		1A2U3	Mgr. Martina Hulešová	
		2A1U1	Mgr. František Brož Mgr. Iva Kabeláčová	
		4A2U1	RNDr. Marie Vasileská Mgr. Jana Frischmannová Mgr. Martina Bezuchová	
4A3U1		Mgr. Radek Schindler Vendula Materová, DiS.		

6. Souhrnná informace o naplňování jednotlivých klíčových aktivit a jejich průběhu

6.1 Přehled klíčových aktivit:

I. Oblast hodnocení na úrovni žáka			
základní vzdělávání			
1 A1	Aktivita 1:	Hodnocení v uzlových bodech vzdělávací dráhy žáků v oblasti základního vzdělávání	(ÚIV-CERMAT, do 28. 2. 2006; CZVV, od 1. 3. 2006)
1 A1 U1	Úkol 1:	Národní hodnotící zkouška	
1 A1 U2	Úkol 2:	Osobní portfolio žáka	
střední vzdělávání			
Pro obory středního vzdělání ukončované maturitní zkouškou			
1 A2	Aktivita 2:	Zjišťování a ověřování podmínek ovlivňujících zavedení nového modelu maturitní zkoušky	(ÚIV-CERMAT, do 28. 2. 2006; CZVV, od 1. 3. 2006)
1 A2 U1	Úkol 1:	Zavedení nových forem konání maturitní zkoušky	
1 A2 U2	Úkol 2:	Genderové aspekty maturitní zkoušky	
1 A2 U3	Úkol 3:	Ověřování úrovně znalostí a dovedností žáka v cizích jazycích	
Pro obory středního vzdělání ukončované závěrečnou zkouškou			
A 1	Aktivita 1:	Zpracování koncepce nové závěrečné zkoušky	NÚOV
A 2	Aktivita 2:	Využívání hodnoticích standardů při tvorbě jednotných zadání	
A 3	Aktivita 3:	Vytváření jednotného zadání závěrečných zkoušek pro obory vzdělání	
A 4	Aktivita 4:	Pilotní ověřování jednotného zadání závěrečné zkoušky	
A 5	Aktivita 5:	Tvorba podpůrných materiálů pro implementaci nové závěrečné zkoušky	
A 6	Aktivita 6:	Organizace a řízení činností	
II. Oblast hodnocení na úrovni školy			
2 A1	Aktivita 1:	Tvorba nástrojů pro evaluaci a autoevaluaci výsledků vzdělávání	(ÚIV-CERMAT, do 28. 2. 2006; CZVV, od 1. 3. 2006)
2 A1 U1	Úkol:	Tvorba nástrojů pro evaluaci a autoevaluaci výsledků vzdělávání	
III. Oblast hodnocení na úrovni vzdělávacího systému			
3 A1	Aktivita 1:	Zjišťování a hodnocení úrovně vzdělávání ve vzdělávacím systému a jeho částech	ÚIV

3 A1 U1	Úkol 1:	Hodnocení úrovně vzdělání v ČR s ohledem na krajevou diferenciaci „krajská PISA“	
3 A1 U2	Úkol 2:	Hodnocení úrovně vzdělání v jednotlivých krajích ČR (profily krajů)	
3 A1 U3	Úkol 3:	České školství ve světle dlouhodobě zjišťovaných výsledků vzdělávání v mezinárodních šetřeních	
3 A2	Aktivita 2:	Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému	ÚIV
3 A2 U1	Úkol 1:	Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému	
4 A1	Aktivita 1:	Institucionalizace organizační, výzkumné a pedagogické struktury evaluace a autoevaluace	(ÚIV-CERMAT, do 28. 2. 2006; CZVV, od 1. 3. 2006)
4 A2	Aktivita 2:	Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve využívání systému evaluace a autoevaluace	
4 A2 U1	Úkol 1:	Vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti s reformou maturitní zkoušky a s hodnocením v oblasti základního vzdělávání	
4 A2 U1	Úkol 2:	Využití výzkumu PISA pro podporu práce učitelů základních škol	ÚIV
4 A2 U3	Úkol 3:	Distribuce a implementace výstupů činnosti Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání	(ÚIV-CERMAT, do 28. 2. 2006; CZVV, od 1. 3. 2006)

6.2 Naplňování klíčových aktivit projektu a jejich průběh:

1 A1 Aktivita 1: Hodnocení v uzlových bodech vzdělávací dráhy žáků v oblasti základního vzdělávání

1 A1 U1 Úkol 1: Národní hodnotící zkouška

1 A1 U2 Úkol 2: Osobní portfolio žáka

Cílem aktivity bylo vytvořit systém evaluace výsledků vzdělávání žáků. Evaluace zahrnovala dva hlavní zdroje informací o žákovi, a to národní hodnotící zkoušku a osobní portfolio žáka.

1 A1 U1 Úkol 1: Národní hodnotící zkouška

Cílem úkolu *Národní hodnotící zkouška* bylo zavedení Národní hodnotící zkoušky (NHZ) ověřující výsledky vzdělávání žáků na konci 2. stupně ZŠ v roce 2008. Nástrojem ověřování byl jednotný standardizovaný didaktický test, který ověřoval znalosti a dovednosti žáků. Zavedení zkoušky předcházel **cyklus pilotních projektů** (šetření). Cílem zavedení NHZ bylo:

- rozvíjet, ověřovat a postupně připravovat zavedení plošného zjišťování výsledků vzdělávání žáků ukončujících 2. stupeň základních škol a nižší stupeň víceletých gymnázií, a to včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků ze škol s polským vyučovacím jazykem;
- nabídnout školám údaje pro jejich autoevaluaci v kontextu evaluace ostatních škol;
- poskytnout žákům informace o úrovni jejich znalostí a dovedností;
- rozšířit údaje využitelné při výběru žáků pro studium na středních školách, případně i vyšších stupňů škol;
- zmapovat kvalitu školského systému v jednotlivých krajích a v celé České republice pro účely zřizovatelů škol a MŠMT

Stručný popis realizace: K naplnění cílů cyklu pilotních projektů bylo využito následujících nástrojů:

- didaktický test Dovednosti v českém jazyce (DČJ)
- didaktický test Matematické dovednosti (MD)
- didaktický test Obecné dovednosti (OD) - (první dva ročníky Studijní dovednosti)
- didaktický test Dovednosti v polském jazyce (test byl použit v roce 2007 a 2008, a to výhradně ve školách s polským vyučovacím jazykem)
- žákovský dotazník

Oblasti, které byly testy pokryty, byly zvoleny s ohledem na záměr projektového cyklu (tj. původně příprava Národní hodnotící zkoušky) a obvyklé složení přijímacích zkoušek na střední školy. Dva testy (test MD a test DČJ) byly koncipovány jako předmětové, třetí test OD byl nadpředmětový.

Jednotlivé testové nástroje byly od začátku projektového cyklu koncipovány tak, aby primárně směřovaly k **ověřování dovedností**, nikoliv pouze faktických znalostí žáků, a dále aby odpovídaly požadavkům, které jsou dány pedagogickými dokumenty. V případě testů DČJ a MD se proto východisky staly specifické cíle uvedené ve Standardu základního vzdělávání a zároveň i příslušné pasáže Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Koncepce testů tak mohla zůstat po celou dobu projektového cyklu (tj. i po zavedení RVP do škol) bez zásadních změn. Pro každé testování byly testy připravovány ve dvou variantách – A a B, aby bylo zabráněno opisování žáků. Standardní součástí testování byl žakovský dotazník. Ten byl zadáván bezprostředně po vyřešení tří uvedených testů. Jeho účelem bylo získat údaje, které umožní hlubší porozumění a podrobnější prezentaci testových výsledků.

Vybrané závěry byly zahrnuty do výstupních zpráv pro školy či kraje. Další byly využity při zpracování závěrečné zprávy za projekt a vycházel z nich odborný tým CZVV při přípravě navazujícího ročníku. Kromě uvedených údajů byly ve vybraných ročnících cyklu pilotních projektů zjišťovány také další informace, které měly prohloubit znalost podmínek, za nichž vzniká testový výsledek žáků.

Účast škol v cyklu pilotních projektů byla dobrovolná. Počet zúčastněných škol i žáků se v jednotlivých ročnících zvyšoval.

Účast škol a žáků v jednotlivých ročnících cyklu pilotních šetření

	počet zúčastněných	
	školy	žáci
2005	307	10 986 (z toho SVP 739)
2006	1 167	49 983 (z toho SVP 2 827)
2007	1 587	58 604 (z toho SVP 2 867)
2008	1 796	68 887 (z toho SVP 3 363)

Cyklus pilotních projektů byl odbornou i laickou veřejností přijímán velmi pozitivně. V průběhu realizace se uskutečnila řada seminářů a informačních akcí, v rámci kterých byly hodnoceny jednotlivé ročníky.

Podrobný popis realizace je uveden v závěrečné zprávě z cyklu pilotních projektů.

Výstupy úkolu: Zrealizovaná pilotní šetření v letech 2005, 2006, 2007 a 2008 pro žáky 9. ročníků ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. Součástí výstupů každého ročníku bylo osvědčení pro žáky, souhrnná zpráva pro školy, souhrnná zpráva pro krajské úřady a souhrnná zpráva pro MŠMT. Podrobnosti viz kap. 9. Závěrečné zprávy jsou k dispozici na: http://www.esf-kvalita1.cz/narodni_hodnotici_zkouska.php nebo <http://www.ceremat.cz/> ve složce Projekty 5. a 9. tříd ZŠ/Testování 9. ročníků ZŠ.

Zhodnocení plnění: Původně projektový cyklus reagoval na zvyšující se autonomii škol v důsledku územně-správní reformy a kurikulární reformy, která zavádí rámcové vzdělávací programy. Cílem bylo vyvinout tzv. Národní hodnotící zkoušku, která by

představovala testování žáků ukončujících první a druhý stupeň základních škol. Všichni žáci by povinně řešili několik didaktických testů, které by ověřily míru naplnění vzdělávacích výstupů daných učebními osnovami, respektive rámcovými vzdělávacími programy. V dlouhodobém horizontu mohlo dojít k propojení výsledků jednotlivých žáků z 5. třídy, 9. třídy a maturitní zkoušky, což by umožnilo sledování tzv. přidané hodnoty vzdělávání.

Národní hodnotící zkouška by přinášela plošné a srovnatelné údaje o výsledcích vzdělávání jednotlivých žáků, a tím minimalizovala potenciální negativní dopady decentralizace českého školství. Výsledky Národní hodnotící zkoušky měly sloužit k autoevaluaci a evaluaci žáků, autoevaluaci škol a výběru žáků v rámci přijímacích zkoušek. Hledání optimální obsahové a organizační podoby Národní hodnotící zkoušky a její postupné zavádění do škol mělo být hlavním cílem projektového cyklu.

Mezi lety 2006 a 2007 došlo k přehodnocení návrhu Národní hodnotící zkoušky. Myšlenka povinného a plošného testování byla opuštěna. Projektový cyklus tak dále pokračoval v rozvíjení didaktických testů, které však měly být školám nabízeny jako nástroj dobrovolného ověřování znalostí a dovedností svých žáků. Těžiště projektu se proto přesunulo od evaluace k autoevaluaci žáků a škol.

Zároveň došlo k posunu v celkovém směřování projektu. Ten byl původně koncipován jako přípravný a měl směřovat k zavedení nového nástroje externí evaluace do českého vzdělávacího systému. Postupně však byla přípravná role projektu vůči zavedení Národní hodnotící zkoušky utlumena a hlavním cílem se stalo okamžité poskytování nástrojů hodnocení pro školy. Závěrečná zpráva z projektového cyklu obsahuje doporučení a možnosti dalšího využití zkušeností z let 2005–2008.

1 A1 U2 Úkol 2: Osobní portfolio žáka

Cílem úkolu *Osobní portfolio žáka* bylo podpořit průběžné hodnocení žáka.

Pedagogické portfolio je relativně **novým nástrojem školního hodnocení**. Umožňuje komplexní a dlouhodobé hodnocení žákovských znalostí a dovedností, ale také procesu učení a dalších charakteristik potřebných k úspěšnému zvládnutí školních nároků. Portfolio podporuje takový způsob výuky a hodnocení, který rozvíjí sebepoznání a sebehodnocení žáka a prohlubuje jeho školní motivaci.

V českých školách je portfoliové hodnocení málo využíváno. A to navzdory tomu, že řadu dílčích postupů čeští učitelé využívají a celková myšlenka pedagogického portfolio dobře koresponduje s probíhající kurikulární reformou. Cílem projektu se proto stalo rozšířit povědomí učitelů o možnostech portfoliového hodnocení a nabídnout jim materiály, které usnadní zavádění portfolio do výuky.

Tento cíl s důrazem na dobrovolné využívání nabídky byl stanoven až v průběhu projektu. Zpočátku se předpokládalo, že se v rámci projektu vyvine povinný způsob komplexního hodnocení (se zařazením NHZ a průběžného hodnocení pomocí CAT). Toto směřování však bylo brzy opuštěno a další aktivity se soustředily na přípravu širokého množství volně využitelných materiálů pro školy.

Stručný popis realizace:

Dílními úkoly *Osobního portfolia žáka* bylo:

- *Osobní portfolio žáka*
- *Computer Adaptive Testing*
- *Banka testových úloh*

Osobní portfolio žáka (OPŽ)

Tento úkol se soustředoval na čtyři hlavní oblasti aktivit, kterými byly: a) mapování pojetí pedagogických portfolií v české a zahraniční odborné literatuře, b) sběr zkušeností s pedagogickými portfolii v českých školách, c) vytváření materiálů pro výuku.

Časově nejnáročnější a zároveň klíčovou aktivitou byl **sběr zkušeností z českých škol** a jejich prezentace na webových stránkách. V této oblasti došlo k navázání úzké spolupráce s patnácti školami, které portfolia aktivně využívají. Školy podrobně popsaly, co pro ně portfolia představují, proč a jak je zavedly, s čím se potýkaly, jaký je jejich přínos atd. Popisy byly zveřejněny na webových stránkách.

Zároveň byly ze škol shromážděny materiály, které jsou součástí portfoliového hodnocení (např. učební smlouvy či sebehodnotící dotazníky). Ty byly dále ověřovány a následně spolu s instrukcemi rovněž vyvěšeny na webové stránky.

Vedle škol, které portfolia používají, se dále zjišťovaly názory ostatních vyučujících, a to prostřednictvím dotazníkového šetření.

Computer Adaptive Testing (CAT)

CAT neboli počítačem adaptované testování představuje **standardizovaný** a maximálně přesný **způsob ověřování úrovně znalostí a dovedností žáků**. Jeho principem je průběžný výběr úloh do testu na základě odpovědí na předcházející testové úlohy. Ačkoliv každý žák řeší test s různými úlohami, jejich výsledky jsou srovnatelné, neboť všechny úlohy jsou předem kalibrované za pomoci specifických postupů IRT (item-response theory).

V zahraničí je CAT moderním trendem testování a jako takový je již relativně rozšířený. V českém školství bohužel dosud není vůbec používáno. Cílem projektu se proto stalo popsat podrobně principy počítačem adaptovaného testování, posoudit jeho výhody a nevýhody a zmapovat možnosti jeho využití v českých podmínkách.

Aktivita byla soustředěna na vypracování několika studií, které by umožňovaly v budoucnosti zahájit implementaci CAT do testování v českém školství. Na studiích se podíleli odborníci, kteří se dlouhodobě zabývají testováním a mají dílčí zkušenosti přímo s počítačem adaptovanými testy.

Původním záměrem projektu bylo připravit jeden ukázkový test za pomoci softwaru, který je speciálně vyvinutý pro CAT. Bohužel nebylo možné plně funkční test vytvořit, neboť CZVV nemá dostatečný počet úloh pilotovaný způsobem, který je pro účely CAT vhodný. Pro správné sestavování testu musí být původní testové úlohy ověřovány na zvláštních souborech žáků, které CZVV nemá dispozici.

Výstupem dílčího úkolu *CAT* je několik vzájemně se doplňujících studií.

Dále byl připraven text na webové stránky, který stručně charakterizuje počítačem adaptované testování. Studie proveditelnosti byla oponována PhDr. M. Chvalem, PhD.

Podle jeho posudku se jedná o materiál s vysokou odbornou kvalitou, který je dobře využitelný v případných dalších projektech, jež by se prakticky zaměřovaly na tvorbu testů na základě CAT.

Banka testových úloh

Podmínkou pro efektivní fungování CAT je rozsáhlá **banka testových úloh (BTÚ)**. CZVV dosud nemělo vytvořený systém banky testových úloh. Ta představuje uložení testových úloh ve speciálním počítačovém prostředí, které umožňuje třídění úloh podle řady různých kritérií, jejich generování do testu, archivaci všech kroků a vysoce bezpečné nakládání s úlohami. Hlavním kladem banky testových úloh je: 1. bezpečnost při manipulaci s úlohami, která snižuje riziku úniku testů, 2. automatické generování úloh podle kritérií zadaných specifikační tabulkou. Využití banky testových úloh je velmi rozsáhlé – nejenom pro přípravu CAT, ale i všech evaluačních projektů. V rámci realizace projektu byl vyvíjen koncepční model BTÚ.

Výstupem dílčího úkolu *Banka testových úloh (BTÚ)* je vytvoření koncepčního modelu BTÚ včetně popisu nároků na HW, SW, popisu všech procesů probíhajících v BTÚ a analýz bezpečnosti.

Zhodnocení plnění: V cílech aktivity došlo po začátku jeho realizace k významné změně. Původní záměr vybudovat komplexní hodnocení žáka za pomoci nejnovějších metod běžně užívaných v zahraničí se ukázal v prostředí českého školství jako nereálný. Na základě věcné změny projektu byla aktivita dále rozvíjena ve třech liniích. Kvůli této změně byl upraven i plán činností, který byl dále po zbytek projektu úspěšně naplňován. Projektové aktivity OPŽ vyústily ve **webové stránky**, které jsou **uceleným a v českém prostředí jedinečným představením portfoliového hodnocení** a zdrojem praktických doporučení pro školy, které mají zájem zahrnout portfolia do vlastní výuky.

Webové stránky jsou snadno dostupné prostřednictvím internetových vyhledávačů a rovněž jsou o jejich existenci školy informovány prostřednictvím pedagogického tisku. Návštěvnost stránek je poměrně vysoká a stále roste.

Webové stránky jsou ze strany škol chváleny. Jednou z mnoha pochvalných reakcí byla následující: *Děkuji za pěkný materiál na vašich webových stránkách. Vaše materiály jsou poučné. Moc děkuji. Zdraví, ing. Hana Jandová.*

V části *CAT* nedosáhla aktivita všech svých původních cílů. I tak jej však lze považovat za úspěšný, neboť zmapoval dosavadní zkušenosti s počítačem adaptovaného testování a připravil startovní pole pro případný vývoj testů na základě CAT v českém školství. Dílčí studie přesně popsaly, jak počítačem adaptované testování funguje, jaké jsou jeho přínosy a rizika, jaké musí být zajištěno technické zázemí na úrovni centra a škol, jaká je vnitřní struktura softwaru atd.

Všechny studie vytvářené rozdílnými týmy i závěrečný oponentský posudek se shodly, že počítačem adaptované testování je jedinečný postup ověřování žákovských znalostí a dovedností, který by bylo možné v českých školách zajímavě a užitečně využít. Ze studií vyplývá jako jednoznačné se rozvojem CAT dále zabývat.

V části *BTÚ* byl úspěšně zpracován koncepční model a byly připraveny analýzy a popisy celého systému tak, aby mohly být v budoucnu úspěšně rozvíjeny.

1 A2 Aktivita 2: Zjišťování a ověřování podmínek ovlivňujících zavedení nového modelu maturitní zkoušky

1 A2 U1 Úkol 1: Zavedení nových forem konání maturitní zkoušky

1 A2 U2 Úkol 2: Genderové aspekty maturitní zkoušky

1 A2 U3 Úkol 3: Ověřování úrovně znalostí a dovedností žáka v cizích jazycích

Cílem aktivity byla realizace podpůrných projektů a výzkumných šetření, jejichž výstupy byly využity při vytváření optimálního modelu reliabilní, validní a srovnatelné maturitní zkoušky z hlediska organizačního, finančního i obsahového, a to při zajištění srovnatelných a rovných podmínek pro všechny skupiny žáků.

1 A2 U1 Úkol 1: Zavedení nových forem konání maturitní zkoušky

Cílem úkolu *Zavedení nových forem konání maturitní zkoušky* bylo vytvoření všech nezbytných podpůrných materiálů koncepčního, metodického a organizačního charakteru pro zavedení nově navržených forem konání maturitní zkoušky. Přestože za nové formy maturitní zkoušky je možné považovat de facto všechny dílčí části maturitní zkoušky vyjma ústního projevu, který je jedinou společnou a tradiční formou konání současné maturitní zkoušky, aktivity v úkolu 1A2U1 byly naplánovány s ohledem na formy zkoušky, které byly využívány ve stávající MZ jen omezenou skupinou studijních oborů a/nebo s nimi nebyly v době plánování aktivity cílové skupiny seznámeni prostřednictvím stávajících koncepčních materiálů ani v rámci programového cyklu *Krok za krokem k nové maturitě*. Neméně důležitým cílem bylo vytvoření systému informační podpory pro nejvíce zasažené cílové skupiny, tzn. žáky, rodiče, učitele a vedoucí pracovníky škol.

Stručný popis realizace:

Východiskem byla navržená a schválená koncepce maturitní zkoušky z roku 2004, zahájená kurikulární reforma, respektive navržené učivo a výstupy v *rámcových vzdělávacích programech* pro vybrané maturitní předměty, a koncepční materiály programového cyklu *Krok za krokem k nové maturitě*. Východiska, ze kterých navržené aktivity i výstupy úkolu vycházely, doznaly v průběhu realizace SP Kvalita I několika změn, které se částečně promítly do obsahu, organizace i termínů plánovaných aktivit úkolu.

V úkolu 1A2U1 byly zpracovávány dílčí úkoly:

- *Ověřování a evaluace písemného projevu žáka*
- *Ověřování a evaluace ústního projevu žáka*
- *Realizace maturitní zkoušky formou maturitní práce*

Ověřování a evaluace písemného projevu žáka

V tomto úkolu bylo téma zpracováváno v rovině výzkumné, vývojové a ověřovací. Aplikace navržených metod a postupů, zavedení výstupů do praxe a postupný náběh ověřování a evaluace písemného projevu probíhala v rámci úkolu 1A2U3.

Se zahájením SP Kvalita I v roce 2005 byly započaty práce na prvním z nezbytných kroků pro navržení koncepce a struktury zkoušky konané formou písemné práce. S ohledem na stávající i připravované kurikulární dokumenty (RVP) a daný formát dílčí maturitní zkoušky konané písemnou formou (vymezený čas na konání dílčí zkoušky, finanční i

organizační omezení spojené s hodnocením a metodickým vedením cílových skupin apod.) byly zpracovány **specifické cíle** pro mateřský jazyk a šest cizích jazyků (anglický, francouzský, italský, německý, ruský, španělský) **ve dvou úrovních obtížnosti**. Na základě definovaných specifických cílů byla následně provedena podrobná **specifikace dílčí zkoušky konané formou písemné práce** a obecný **koncept kritérií hodnocení** (hodnocené prvky/oblasti, váha posuzovaných prvků/oblastí, bodová škála pro posuzované prvky/oblasti a struktura dílčí zkoušky). Návrhy produktů byly pro všechny jazyky vzájemně porovnávány a ověřeny z hlediska funkčnosti v rámci seminářů a workshopů s pedagogickou veřejností. Každý produkt byl během vývojového procesu opakovaně revidován. Výstupy byly v roce 2006 publikovány v aktualizovaných katalogích požadavků pro příslušné předměty a byly zveřejněny na webových stránkách.

Koncepční změny v ověřování a evaluaci produktivních řečových dovedností v mateřském a cizím jazyce v následujícím realizačním období projektu se promítly do struktury i obsahu obou předmětů. V rámci cizích jazyků byly ukončeny práce na zkoušce z italského jazyka a mateřský jazyk byl dále zpracováván v rovině mateřského jazyka jako jazyka cizího.

V následujícím realizačním období proběhlo několik dílčích šetření k ověření funkčnosti navržené koncepce evaluace písemného projevu a kritérií hodnocení a byla zpracována **koncepce školení hodnotitelů a tvůrců zadání pro písemné práce**. Souběžně s těmito aktivitami probíhaly prezentace pro učitele jazyků, vedoucí pracovníky škol apod. V tomto období také proběhla finalizace **kritérií hodnocení** a byly zahájeny práce na vývoji metodických materiálů pro potřeby dalšího vzdělávání cílových skupin.

V následujícím roce se kromě výzkumných, pilotních a školících aktivit k písemnému projevu (v součinnosti úkolů 1A2U1 a 1A2U3) finalizovaly **metodické materiály pro cílové skupiny**. Významnou aktivitou v tomto období byl i vývoj a příprava podkladů pro testové, metodické a informační materiály pro hodnocení písemného projevu žáka v projektu *Maturita nanečisto 2007* (projekt programového cyklu *Krok za krokem k nové maturitě*). Po ukončení projektu *Maturita nanečisto 2007* byly v rámci úkolu 1A2U3 revidovány jak specifikační tabulky, tak některé aspekty metodiky hodnocení SPP. Revize produktů se opírala i o výzkumná šetření v rámci úkolu 1A2U1. Výstupy byly publikovány v revidovaných katalogích požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky pro cizí jazyky platné pro rok 2009/2010, distribuovány na školy tištěnou i elektronickou formou a zveřejněny na webových stránkách.

Ověřování a evaluace ústního projevu žáka

Vývoj koncepce, obsahu a procesu ověřování a evaluace/hodnocení ústního projevu žáka probíhal v obdobném, ale redukováném procesním režimu jako u písemného projevu. Z legislativních, organizačních i koncepčních důvodů nebylo možné směřovat v realizačním období SP Kvalita I vývoj ústní části maturitní zkoušky k pilotnímu ověřování a evaluaci v rámci programového projektu *Krok za krokem k nové maturitě* ani k náběhu metodického vedení cílových skupin.

V roce 2005 se aktivity dílčího úkolu koncentrovaly na výzkum a vývoj koncepce ústní části MZ ve společné a profilové části MZ pro mateřský a cizí jazyk. Zpracovaná koncepce byla předána ke schválení MŠMT a následně zapracována do **revidovaných katalogů požadavků**. Spolu s koncepcí byly do katalogů zapracovány i specifické cíle a tematické okruhy a komunikační situace pro cizí jazyky, **položky kánonu** pro mateřský jazyk a ukázky **koncepce pracovních listů** pro mateřský i cizí jazyk. Veškeré materiály byly zpracovány ve dvou úrovních obtížnosti (1 a 2) a v případě cizích jazyků pro 6 cizích

jazyků (viz písemný projev). Výstupy byly dále zveřejněny na webových stránkách, a průběžně publikovány a prezentovány pedagogické i širší veřejnosti.

V dalším realizačním období se aktivity spojené s ověřováním a evaluací ústního projevu zaměřily na odborné a metodologické vzdělávání autorských týmů a vývoj specifikačních tabulek a podkladů pro tvorbu pracovních listů. Koncepční změny v ověřování a evaluaci produktivních řečových dovedností v mateřském a cizím jazyce v následujícím realizačním období projektu se promítly do struktury předmětů, pro které byly plánovány aktivity a zpracovávány výstupy. Skupina cizích jazyků ukončila práce na zkoušce z italského jazyka a mateřský jazyk byl dále v úkolu 1A2U1 zpracováván v rovině mateřského jazyka jako jazyka cizího. Koncepční změny se promítly i do obsahu zpracovávaných jazyků a harmonogramu prací.

Na přelomu roku 2006 a 2007 byly zahájeny práce na vývoji modelu organizace, zajištění a provedení ústní části MZ a na **popisu struktury a konstrukce pracovního listu**. V průběhu roku 2007 byla provedena rekonstrukce a doplnění expertních týmů pro vývoj ústní části maturitní zkoušky ve všech aspektech a následně probíhaly ověřovací fáze navržených výstupů prostřednictvím workshopů a seminářů s učiteli a expertními týmy a formou pilotních nahrávek ústního projevu žáků. Na základě realizovaných procesů a výstupů byly pro cizí jazyky revidovány **specifické cíle, specifikační tabulky, tematické okruhy a komunikační situace, obsahové, procesní charakteristiky dílčí zkoušky a pracovní listy**. Revidované produkty byly publikovány v aktualizovaných katalogích požadavků zkoušek ve společné části maturitní zkoušky a prezentovány pedagogické veřejnosti (konference, semináře, články, metodické listy apod.).

Vývoj zkoušky z mateřského jazyka jako jazyka cizího se z důvodů koncepčních změn soustředil na proces srovnatelnosti s dílčími zkouškami MZ a úrovněmi v cizích jazycích a na vymezení nezbytných odchylek těchto dílčích zkoušek (odlišnosti vztahující se ke skupině příjemců ZK). Na základě výstupů z předešlých období probíhaly v roce 2007 práce na vývoji struktury a organizaci školení pro zkoušející a hodnotitele ústního projevu, na koncepci společných metodických materiálů a dále vývojové práce na technickém, metodickém i organizačním zabezpečení ověření funkčnosti výstupů formou **nahrávek ústních projevů žáků** pro potřeby praxe (informační a metodické materiály pro všechny cílové skupiny). Prezentace výstupů proběhla pro pedagogickou i širší veřejnost - zástupci SŠ a VŠ, MŠMT, VÚP, NÚOV a tisk.

Přidanou hodnotou závěrečného období vývoje ústní části maturitní zkoušky ve všech klíčových aspektech ověřování a evaluace bylo promítnutí výzkumných a vývojových aktivit úkolu 1A2U1 do odborné komunikace s mezinárodními subjekty a nastartování procesu srovnatelnosti navržené ústní části maturitní zkoušky z cizího jazyka a mateřského jazyka jako cizího jazyka podle referenčních jazykových úrovní v ERR v rámci úkolu 1A2U3.

V závěrečném období realizace SP Kvalita I byly zahájeny práce na evaluačním procesu ústní části MZ z cizích jazyků, tj. na vývoji a ověření funkčnosti **kritériích hodnocení** a evaluačních postupů, na vývoji **metodických a informačních materiálů** pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a na standardizaci ústní části MZ v cizích jazycích, zejména pak na **standardizaci tvorby pracovního listu a procesu zkoušení a hodnocení ústní zkoušky**. Návrhy výstupů byly prezentovány cílovým skupinám prostřednictvím konferencí pro učitele SŠ, webových stránek, komunikačního info-kanálu CZVV, metodických listů a článků v tisku a prezentacemi pro širší pedagogickou i laickou veřejnost.

Realizace maturitní zkoušky formou maturitní práce

Předpokladem pro zahájení prací na koncepci nastartování kvalitativních změn v ověřování a evaluaci maturitní zkoušky konané formou maturitní práce byla evaluace dostupných podkladů z místních i zahraničních zdrojů a vzorků žákovských prací, na jejímž základě byly formulovány požadavky, které mohou přispět ke zvýšení srovnatelnosti procesu ověřování a evaluace této formy MZ. S ohledem na zjištěnou obsahovou, metodologickou i evaluační nesourodost a nesrovnatelnost prostředí, ve kterém se na limitovaném počtu žáků tato forma zkoušky realizovala, byly specifikovány vývojové oblasti společné všem maturitním předmětům, které mohou pozitivně ovlivnit **úroveň srovnatelnosti, a transparentnosti této formy zkoušky**. Ze skupiny maturitních předmětů byly vytipovány modelové předměty, které reprezentovaly různorodost systému. Struktura předmětů byla přizpůsobena plánovanému záměru a vybrané pilotní škole, která v rozšířené míře využívala ve sledovaném období tuto formu zkoušky jako průběžnou metodu výuky v rámci všech maturitních předmětů. V přípravné fázi byly vybrány předměty, u kterých byl předpoklad kontinuálního procesu po dobu projektu u dostatečného počtu žáků: základy společenských věd (ZSV)/Občanský a společenskovědní základ (OSZ), dějepis, ICT a ekonomika. V průběhu realizace úkolu došlo u dějepisu a ICT k přerušení kontinuity činnosti na 1 až 2 roky (žádný žák si tuto formu MZ pro daný předmět a školní rok nevybral), výstupy byly proto zpracovávány pouze pro všeobecný vzdělávací předmět ZSV/OSZ a odborný předmět ekonomiku, a to na menším než plánovaném vzorku žáků.

Přípravné práce byly zahájeny v rovině **odborné průpravy, sběru informací a rozborů vzorových prací žáků**. Následně byl sestaven expertní tým, formulovány specifické cíle a pojmenovány oblasti, které nejvíce ovlivňují nízkou úroveň srovnatelnosti a objektivitu této formy zkoušky (absence evaluačních nástrojů, nejednotnost koncepce zpracování maturitní práce ve smyslu formálním, grafickém i obsahovém a nejednotnost ve vedení žáka během zpracování této formy zkoušky). Práce expertního týmu v průběhu celého realizačního období spočívala především ve vývoji a jednotného konceptu zpracování maturitní práce a evaluačních nástrojů vztažených k maturitní práci (písemná část), tj. **kritéria hodnocení, hodnotící škála, evaluační postupy, metodika vedení žáka během zpracování práce**. V rámci úkolu nebyly řešeny evaluační nástroje ústní části této formy zkoušky, tj. obhajoby maturitní práce. Veškeré návrhy produktů byly ověřovány členy expertního týmu v průběhu každého školního roku a opakovaně revidovány. Pilotní ověření funkčnosti produktů proběhlo na konci každého školního roku v rámci ostré maturitní zkoušky. Průběh maturitní zkoušky zdokumentovaný audio-záznamem produkce žáka a výsledky z ostrých maturitních zkoušek byly vždy analyzovány a promítly se do finálních výstupů úkolu, které reprezentovaly zobecněný přístup využitelný pro širší skupinu maturitních předmětů. Výstupy byly učitelům i žákům pilotní školy a prezentovány na webových stránkách.

Výstupy úkolu:

Plánované výstupy dílčího úkolu *Ověřování a evaluace písemného projevu žáka* byly zpracovány v rozsahu, který vycházel z koncepčních a legislativních úprav MZ. Koncepční změny v některých případech znemožnily plnění aktivit v plném rozsahu a/nebo podle plánovaného harmonogramu prací. Realizace dílčí části maturitní zkoušky formou písemné práce v roce 2008 z důvodů legislativních změn neproběhla. Výčet výstupů je uveden v kapitole 9.

Výstupy dílčího úkolu *Ověřování a evaluace ústního projevu žáka* zpracované na konci realizačního období SP Kvalita I pro ústní část MZ z cizího jazyka jsou uzavřením etapy vývoje produktů, včetně ověření funkčnosti za simulovaných a nestandardních podmínek (omezený vzorek žáků, zkoušejících a hodnotitelů, absence pilotáží procesu ověřování, evaluace a metodického vedení v reálném prostředí ústní části MZ). Výčet výstupů je uveden v kapitole 9.

Výstupem dílčího úkolu *Realizace MZ formou maturitní práce* jsou metodické a podpůrné materiály pro zpracovatele i hodnotitele maturitní práce. Výčet výstupů je uveden v kapitole 9.

Zhodnocení plnění: V průběhu realizace úkolu došlo k několika legislativním změnám, které měly za následek úpravy v koncepci připravovaných materiálů. Ověřování a evaluace písemného projevu žáka formou strukturované písemné práce byly v době plánování SP Kvalita I jednou z dílčích částí MZ z cizích jazyků a jazyka mateřského. V průběhu realizace SP Kvalita I došlo v důsledku legislativních změn v oblasti maturitní zkoušky ke změně názvu (*dílčí část MZ konaná formou písemné práce*) a oproti původní koncepci této části zkoušky i ke změnám obsahovým a procesním v mateřském jazyce. Plánované ukončení realizační fáze, tzn. ověření funkčnosti všech postupů, metod i produktů, které mělo být realizováno v souvislosti se spuštěním nové maturitní zkoušky na jaře 2008, neproběhlo z důvodů legislativních změn v konečném období realizace projektu SP Kvalita I (odsun spuštění nové maturitní zkoušky do roku 2010). Celkově ale bylo cílů úkolu dosaženo, i když k „ostrému“ ověření připravených materiálů a procesů nemohlo dojít.

1 A2 U2 Úkol 2: Genderové aspekty maturitní zkoušky

Cílem úkolu *Genderové aspekty maturitní zkoušky* bylo vytvoření srovnatelných a rovných podmínek pro všechny žáky, tzn. vytvoření genderově neutrální maturitní zkoušky.

Stručný popis realizace: Činnosti byly směřovány zejména k tvorbě testových úloh a testů. Aktivity v oblasti tvorby úloh byly zaměřeny na vytvoření typologie genderově neutrálních a zatížených úloh. Závěry byly poskytnuty pedagogické veřejnosti s účelem zkvalitnění vyučovacího procesu.

Pro koordinátory CZVV byly zorganizovány dva interní semináře, jejichž cílem bylo seznámit koordinátory s genderovou problematikou obecně a s genderovou problematikou v oblasti výuky a testování.

Na pilotní šetření I. a II. navázal metodický materiál zaměřený na genderovou typologii testových úloh v testových materiálech Maturity nanečisto 2006.

V průběhu realizace projektu byla problematika genderu zmiňována v rámci seminářů DVPP.

V úkolu proběhla 2 pilotní šetření:

- **Pilotní šetření I. – Genderové zatížení testových úloh v programu Maturita nanečisto 2006**
- **Pilotní šetření II. – Genderové zatížení testových úloh pro nově zaváděné předměty maturitní zkoušky**

Cílem šetření bylo zjistit, jak chlapci a dívky v současných maturitních ročnících středních škol řeší různé typy a formáty testových úloh, které se vyskytly v didaktických testech v Maturitě nanečisto 2006, která proběhla v rámci programu Krok za krokem k nové maturitě a na základě zjištěných výsledků navrhnout genderovou typologii testových úloh.

V rámci šetření byly jako nástroje použity testové materiály předmětů společné a profilové části Maturity nanečisto 2006 a jejich analytické zpracování. V předmětech, jejichž didaktický test je tvořen dvěma částmi (cizí jazyky), byly analyzovány obě tyto části.

Celkem byly analyzovány výsledky 34 testových souborů z 23 zkoušek společné a profilové části MZ.

Po skončení testování a matematicko-statistickém zpracování výsledků z Maturity nanečisto 2006 byly provedeny **genderové analýzy** pro předměty společné a profilové části maturitní zkoušky, které byly zpracovány do dvou dílčích závěrečných zpráv.

Po skončení testování Maturity nanečisto byly na internetových stránkách Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání zveřejněny všechny testové materiály. Pedagogická veřejnost tak měla možnost vyzkoušet si testování i během výuky. V rámci Pilotního šetření I. byly školám prostřednictvím internetových stránek SP Kvalita I nabídnuty dotazníky pro žáky a učitele, pomocí kterých mohli učitelé odhadnout genderové zatížení jednotlivých zkoušek. Dotazníkové šetření však nemělo náležitou odezvu.

V roce 2007 mělo podle projektu pilotní šetření I pokračovat, ale vzhledem k tomu, že v roce 2007 byla ověřována pouze produktivní dovednost – písemný projev, nemohlo pilotní šetření v předmětech, které jsou ověřovány pouze didaktickým testem, pokračovat.

V průběhu projektu SP Kvalita I došlo ke změnám v modelu maturitní zkoušky a předměty, které byly v rámci pilotního šetření analyzovány, tj. Přírodovědně technický a Informačně technologický základ, byly z maturitní zkoušky v jejich stávající podobě vyloučeny.

Výstupy dílčího úkolu *Genderové aspekty maturitní zkoušky* byly závěrečná zpráva z Pilotního šetření I. – Genderové zatížení testových úloh v programu Maturita nanečisto 2006 – společná část maturitní zkoušky a závěrečná zpráva z Pilotního šetření I. – Genderové zatížení testových úloh v programu Maturita nanečisto 2006 – profilová část maturitní zkoušky. Výčet výstupů je uveden v kapitole 9.

Zhodnocení plnění: Cíle aktivity byly splněny s přihlédnutím ke změnám legislativy (změna modelu maturitní zkoušky).

Cílem úkolu *Ověřování úrovně znalostí a dovedností žáka v cizích jazycích* bylo vytvoření jednotného testovacího nástroje použitelného i pro dosažení přiřazení jazykové zkoušky ke Společnému evropskému referenčnímu rámci pro jazyky. Jednotlivé dílčí aktivity pak směřovaly k podpoře základního cíle, pomocí postupných kroků jako např. vytvoření specifických cílů, jež budou ověřovány, definování **kriterií hodnocení pro písemný a ústní projev a vymezení obsahu a struktury obou ověřovaných dovedností**. V neposlední řadě si tento úkol kladl za cíl podpořit v maximální možné míře tvorbu maturitní zkoušky z cizích jazyků, a to jak v oblasti technologické (např. nahrávací studio), tak v oblasti obsahové (kontrola kvality a srovnatelnosti uvnitř cizích jazyků) a metodologické (podpora žáků, učitelů a dalších osob zainteresovaných na ověřování dovedností v cizím jazyce).

Stručný popis realizace: Dílčími úkoly *Ověřování úrovně znalostí a dovedností žáka v cizích jazycích* bylo Ověřování a evaluace písemného projevu žáka, Poslechy v cizích jazycích a Kalibrace jazykové zkoušky podle SERR.

Ověřování a evaluace písemného a ústního projevu žáka

V průběhu projektu byla provedena revize **specifikace** písemné práce v rámci MZ z cizího jazyka, **výzkumné šetření** zaměřené na funkčnost kritérií hodnocení, zpracování **metodických materiálů** pro školení hodnotitelů písemné práce a **školení lektorů pro hodnocení písemného projevu** s cílem ověřit zpracovávanou **metodiku hodnocení**, podle které by pak měli učitelé na školách hodnotit písemné práce svých žáků. Vše pro obě úrovně obtížnosti písemné práce z cizího jazyka. Školení byla realizována pro všechny cizí jazyky, a to ve stejném schématu: 3 dny prezenčně v CZVV, 3x domácí práce a prezentování výstupů jako podmínka pro získání osvědčení.

Na základě schválené koncepce maturitní zkoušky byly zpracovávány také podklady pro ústní projev v cizích jazycích. Byl navržen, revidován a do konečné podoby dopracován **pracovní list pro žáka a pro zkoušejícího** a následně převeden i do podoby grafické šablony, též vytvořené na míru. Pro tvorbu pracovních listů byla vytvořena pravidla používaná tvůrci úloh/zadání. Všechny tyto materiály budou zpřístupněny učitelům (coby tvůrcům úloh), zkoušejícím i hodnotitelům.

Byla vypracována a schválena **kritéria pro hodnocení ústní zkoušky** a metodika pro práci s nimi, a to včetně nahrávek, jejichž uplatnění spočívá v možnosti využití jako nácvikového materiálu pro školení zkoušejících, hodnotitelů a tvůrců úloh, a v neposlední řadě také pro proces přiřazení jazykové zkoušky k mezinárodním referenčním úrovním.

Poslechy v cizích jazycích – nahrávací studio

Nahrávací studio bylo dokončeno a vybaveno technologií i nábytkem. Na základě výběrového řízení byl zakoupen software a vyškoleni pracovníci CZVV k základní obsluze při nahrávání. V průběhu projektu byly pořízeny jak pilotní nahrávky, tak nahrávky určené již pro poslechový subtest v maturitní zkoušce z cizího jazyka. Veškerá dokumentace je doložena v průběžných monitorovacích zprávách, nahrávky není možné zveřejnit z důvodu ochrany dat určených pro maturitní zkoušku. Pro potřeby zajištění kvality nahrávání

poslechových CD byly vypracovány scénáře včetně stopáže a doporučení, pokyny pro kompletaci nahrávek a podklady pro přepis nahrávek. V současné době již probíhá standardní provoz pro nahrávání a následné úpravy poslechových textů. Jednodušší činnosti nevyžadující odborný zásah si již CZVV zajišťuje sám.

Kalibrace jazykové zkoušky podle SERR

V rámci úkolu 1A2U3 byly **navrženy a schváleny specifické cíle pro všechny čtyři řečové dovednosti**, byly revidovány a upravovány na základě zkušeností z Maturit nanečisto, na základě diskusí s veřejností. Specifické cíle byly vytvářeny podle SERR, avšak s přihlédnutím ke koncepci MZ a především s ohledem na kurikulární dokumenty platné pro středné školy zakončené maturitní zkouškou. Specifické cíle, popis dílčích zkoušek a další charakteristiky formátu zkoušek z cizích jazyků jsou popsány v **katalozích**, které jsou **zveřejněny na www.ceremat.cz**, nicméně podrobné specifikační tabulky byly předány CZVV jako interní materiál, používaný tvůrci úloh a předmětovými koordinátory při sestavování testových materiálů.

Byly **přeloženy** relevantní části **Manuálu pro přiřazení jazykové zkoušky k SERR**, byl **vytvořen glosář odborné terminologie** a vznikl **materiál určený pro vedení školení k různým fázím procesu přiřazení** (vše přiloženo v předchozích monitorovacích zprávách).

Vzhledem k časovým posunům ostré maturitní zkoušky nebylo možné provést 1. fázi kalibrace úloh, nicméně v závěru projektu SP Kvalita I (rok 2008) probíhala **pilotní ověřování tzv. benchmarkingu**, tedy práce s produktivními dovednostmi, konkrétně s ústním projevem. Materiál týkající se postupu **při „kalibraci“ hodnotitelů ústního projevu** je přiložen, samotné **nahrávky používané v pilotní fázi jsou uloženy u koordinátorů cizích jazyků** a dále se s nimi pracuje. Budou poskytnuty lektorům, kteří budou školit hodnotitele ústního projevu v dalším období, např. pro generální zkoušku v roce 2009. Poté budou použité nahrávky s podrobným popisem zveřejněny na webových stránkách CZVV. I tyto zmíněné nahrávky ústní zkoušky v cizích jazycích byly pořízeny z prostředků úkolu 1A2U3 a metodika popisující způsob získávání nahrávek, včetně informovaných souhlasů a evaluačních nástrojů byla přiložena v předchozích zprávách. Proběhla fáze specifikace, tedy fáze, při které byla vypracována první část dokumentace zkoušky z cizích jazyků (viz předchozí přílohy). Na základě specifikačního semináře (interní forma) byly vytipovány oblasti, které dosud patří mezi nevyřešené, a byly předány k dalšímu jednání příslušným oddělením CZVV (sběr dat pro prokazování různých aspektů validity zkoušky apod.).

Z důvodů časového posunu spuštění ostré maturitní zkoušky došlo k odsunu kalibrace úloh pro receptivní dovednosti a upřednostnění práce na benchmarkingu ústní zkoušky. V průběhu projektu bylo i na základě plánovaných konzultací se zahraniční odbornou komunitou zjištěno, že je tento postup snazší a doporučovaný.

Pro další pětileté období byl vypracován plán činností, neboť přiřazení maturitní zkoušky je i nadále jednou z priorit CZVV:

Do r. 2011 – uzavření podrobné specifikace zkoušek ve všech aspektech, pro všechny řečové dovednosti a všechny cizí jazyky

Do r. 2010 – benchmarking produktivních dovedností u cizích jazyků, do r. 2011 totéž pro češtinu jako cizí jazyk

Do r. 2012 – kalibrace receptivních dovedností pro cizí jazyk i český jazyk jako jazyk cizí

Do r. 2012 – průběžné ověřování navržených postupů stanovení mezní hranice úspěšnosti, 2012 – stanovení stabilního standardu pro cca 5 dalších let konání MZ

Průběžně – publikační a přednášková činnost směřující k šíření povědomí o kvalitách české MZ z cizích jazyků, s cílem prosadit zkoušku jako kvalitní a mezinárodně akceptovanou (certifikace)

Výstupy této aktivity jsou popsány v kapitole 9.

Zhodnocení plnění: V průběhu realizace úkolu došlo k několika legislativním změnám, které měly za následek úpravy v koncepci připravovaných materiálů. Vzhledem k odsunu spuštění realizace nové maturitní zkoušky nebylo možné ověřit všechny postupy v „ostrém“ režimu maturitní zkoušky. Kalibrace ústního a písemného projevu byla zahájena.

Aktivita 1: Zpracování koncepce nové závěrečné zkoušky

Cílem aktivity bylo navrhnout koncepci nové závěrečné zkoušky v oborech vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem (ISCED 3C).

Stručný popis realizace: Koncepce nové závěrečné zkoušky se vyvíjela v průběhu projektu od r. 2005 do r. 2008. V roce 2005 byly zformulovány základní koncepční záměry v materiálu Teze k inovované podobě závěrečné zkoušky (NÚOV Praha, listopad 2005) a následně se k němu uskutečnilo dotazníkové šetření. V následujícím roce byly teze k inovované podobě závěrečné zkoušky rozpracovány a vytvořen Návrh koncepce nové závěrečné zkoušky (NÚOV Praha, květen 2006). K návrhu se v průběhu roku 2006 uskutečnilo další dotazníkové šetření v pilotních školách a mezi sociálními partnery. V roce 2007 byly výsledky šetření analyzovány a zveřejněny v publikaci Vývoj koncepce nové závěrečné zkoušky v oborech vzdělání s výučním listem (NÚOV Praha, duben 2007). V únoru 2008 byl připraven materiál, ve kterém byly popsány jednotlivé prvky koncepce nové závěrečné zkoušky, uvedena východiska pro její tvorbu a konkrétní údaje o výsledcích průběžných šetření. Materiál byl prodiskutován s odbornými pracovníky NÚOV na semináři 25. 3. 2008, poté byl upraven podle připomínek a doporučení a předložen do vnějšího oponentního řízení. Oponentní posudky vypracovali: Ing. Jaromír Coufalík, CSc. (NVF) a Ing. Zdeněk Vršík (HK). Oponentura proběhla úspěšně 5. 5. 2008.

Koncepce byla vydána v samostatné publikaci (Koncepce nové závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání s výučním listem, NÚOV Praha, květen 2008), která byla zaslána spolu informací o realizovaném projektu všem školám s učebními obory a všem dalším zainteresovaným subjektům (ČŠI, kraje).

V souladu s vývojem koncepce nové závěrečné zkoušky byla každoročně připravována metodická příručka pro tvůrce jednotných zadání (Postup tvorby jednotného zadání závěrečné zkoušky, NÚOV Praha, listopad 2005, říjen 2006, říjen 2007). Obsahem příručky byly pokyny k organizaci práce řešitelských týmů, pokyny ke zpracování náležitostí písemné, praktické a ústní zkoušky, metodická doporučení ke zkvalitňování jednotných zadání.

Výstupem byla konečná verze koncepce nové závěrečné zkoušky, která se vyvíjela na základě každoročního ověřování tvorby jednotných a zadání a jejich realizace v pilotních školách.

Zhodnocení plnění: Cíl aktivity byl splněn. Koncepce nové závěrečné zkoušky prošla úspěšně procesem vnějšího oponentního řízení.

Aktivita 2: Vytváření jednotného zadání závěrečných zkoušek pro obory vzdělání

Cíl aktivity byl v průběhu projektu upraven. Podle původních projektových záměrů měly být v systémových projektech NSK a Kvalita I vytvářeny hodnoticí standardy pro obory vzdělání s výučním listem (kategorie H). V průběhu řešení projektů však došlo k významné redukci oborů vzdělání uvedené kategorie a ke snížení počtu požadovaných hodnoticích standardů pro úplné kvalifikace. MŠMT rozhodlo práci na tvorbě hodnoticích standardů racionalizovat a realizovat ji pouze v projektu NSK. V rámci projektu Kvalita I měly být hodnoticí standardy převzaté z projektu NSK využívány při vytváření jednotných zadání závěrečných zkoušek a dále realizována šetření ke zjišťování souladu mezi vytvořenými jednotnými zadáními a požadavky příslušných hodnoticích standardů (viz MZ č. 3).

V rámci aktivity A2 měla být realizována šetření zaměřená na možnosti využití hodnoticích standardů při tvorbě jednotného zadání závěrečné zkoušky v jednotlivých oborech vzdělání.

Stručný popis realizace: Šetření ve školním roce 2005/2006 zahrnovalo 15 jednotných zadání pro obory vzdělání, k nimž byl v daném období k dispozici hodnoticí standard. Přitom se sledovalo, které kompetence obsažené v hodnoticím standardu (a v jaké míře) bylo možné ověřit v jednotném zadání písemné, ústní a praktické zkoušky a zda všechny kompetence obsažené v hodnoticím standardu lze ověřit v průběhu studia. Dále byly identifikovány kompetence, které sice nebyly v jednotném zadání ověřovány, ale při závěrečné zkoušce je ověřit lze, tudíž by napříště měly být do jednotného zadání zařazeny.

Ve školním roce 2006/2007 šetření postihovalo 37 jednotných zadání. Při tvorbě JZZZ bylo úkolem řešitelských týmů začlenit ověřování jednotlivých kompetencí do navrhovaného obsahu jednotného zadání a zpětně se pak posuzovalo, jak se v jednotlivých zkouškách jejich ověřování projevuje.

Ve školním roce 2007/2008 proběhlo šetření zaměřené na posuzování souladu vytvořených 68 jednotných zadání s hodnoticími standardy. Respondenti měli za úkol zjistit, zda a nakolik jsou při závěrečné zkoušce uplatněny nejen kompetence hodnoticího standardu, ale rovněž i kritéria pro jejich ověření.

Šetření o souladu jednotných zadání a hodnoticích standardů byla doplněna sondou na 4 školách, která zjišťovala, zda všechny kompetence hodnoticího standardu (tedy i ty, které nebyly ověřovány u závěrečné zkoušky) žák prokazatelně splnil v průběhu studia. Byly zpracovány formuláře výkazu odborných kompetencí žáka v oborech vzdělání kuchař-číšník, elektrikář, železničář a zemědělec-farmář a bylo simulováno jejich praktické vyzkoušení.

Výstupy aktivity byly publikovány v samostatných materiálech: Šetření k využití hodnocicích standardů, NÚOV Praha, červen 2006; Vencovská a kol.: Využití hodnoticích standardů při tvorbě jednotných zadání závěrečných zkoušek, NÚOV Praha, červen 2007; Vencovská a kol.: Uplatnění hodnoticích standardů v jednotných zadáních závěrečné zkoušky ve školním roce 2007/2008, NÚOV Praha, červen 2008; Výkaz odborných kompetencí žáka, zpráva o realizaci sondy, NÚOV Praha, prosinec 2007.

Zhodnocení plnění: Cíl aktivity po úpravě v MZ č. 3 byl splněn. Výsledky realizovaných šetření byly vždy v následujícím roce využity při sestavování metodických pokynů pro tvorbu JZZZ a při samotné tvorbě jednotných zadání. Ve zpětné vazbě byly rovněž získány návrhy na úpravy hodnoticích standardů.

Aktivita 3: Vytváření jednotného zadání závěrečných zkoušek pro obory vzdělání

Cílem aktivity bylo vytvořit ve spolupráci se školami a sociálními partnery s využitím hodnotících standardů jednotná zadání závěrečných zkoušek pro všechny obory vzdělání kategorie H.

Stručný popis realizace: Jednotná zadání závěrečné zkoušky byla vytvářena zvláště pro každý obor vzdělání nové soustavy oborů. Na jeho tvorbě se podílel řešitelský tým, zpravidla složený ze zástupců tří škol (jedné gestorské a dvou řešitelských), odborného garanta příslušného oboru z NÚOV a odborníka z praxe (zástupce významného zaměstnavatele v oboru). Tvorba jednotných zadání probíhala podle metodických pokynů, které byly každoročně aktualizovány. Ve školním roce 2004/2005 se připravovala jednotná zadání závěrečných zkoušek pro 8 oborů vzdělání. Ve druhém školním roce 2005/2006 bylo vytvořeno 19 jednotných zadání, v roce 2006/2007 41 zadání. V posledním roce projektu 2007/2008 bylo připraveno 70 jednotných zadání, která byla postoupena k ověřování 247 školám.

Projektovým záměrem bylo vytvoření databáze úloh pro jednotné zadání závěrečných zkoušek - v prvním roce projektu byla databáze úloh založena a v průběhu dalších let byla naplňována novými úlohami. Na základě analýz provedených v r. 2005 a 2006 byly specifikovány požadavky na další vývoj projektového záměru ve smyslu vytvořit automatizovaný systém pro správu, editování a výběr úloh jednotného zadání závěrečných zkoušek (schváleno v MZ č. 5).

V projektu pak byly dodavatelským způsobem vytvořeny nástroje na podporu procesu tvorby a užití jednotných zadání závěrečných zkoušek. Desktopová aplikace pro autory a editory umožňuje přistupovat k jednotným zadáním uloženým v zabezpečeném internetovém centrálním repozitáři a upravovat je dle nastavených práv. Aplikace je integrovaná s webovým portálem, jehož centrální částí je databanka jednotných zadání. Portál je určen rovněž školám, kterým umožňuje získat finální verzi jednotného zadání pro daný školní rok.

Výstupem byla jednotná zadání pro obory vzdělání kategorie H a automatizovaný informační systém pro tvorbu a užití jednotných zadání.

Zhodnocení plnění: Cíl aktivity po úpravě v MZ č. 5 byl splněn. Ve čtyřech školních letech projektu byla připravena jednotná zadání závěrečných zkoušek pro ověřování v pilotních školách. Pro podporu procesu tvorby a realizace jednotných zadání byl nad rámec původního projektového záměru vytvořen automatizovaný informační systém.

Aktivita 4: Pilotní ověřování jednotného zadání závěrečné zkoušky

Cílem aktivity bylo postupně ve všech oborech vzdělání kategorie H provést pilotní ověřování jednotných zadání závěrečné zkoušky. Smyslem bylo ověřit koncepci nové závěrečné zkoušky založené na jednotném zadání pro daný obor vzdělání a na úzké spolupráci škol a zaměstnavatelů při přípravě a realizaci závěrečné zkoušky.

Stručný popis realizace: Ve školním roce 2004/05 proběhlo pilotní ověřování jednotných zadání v 80 školách, kde zkoušku skládalo více než 2 500 žáků. V roce 2005/06 se jednotná zadání ověřovala na 134 školách a závěrečnou zkoušku podle nich skládalo cca 6 000 žáků. Ve školním roce 2006/07 proběhlo ověřování na 200 školách, závěrečnou zkoušku skládalo novým způsobem cca 10 000 žáků. Na konci projektu ve školním roce 2007/08 bylo připraveno 70 jednotných zadání, která byla ověřována ve 247 pilotních školách (celkem v 687 oborech vzdělání), zúčastnilo se jí cca 18 000 žáků.

V rámci přípravy škol na pilotní ověřování vytvořených jednotných zadání se každý rok organizovaly metodické semináře. Na semináři řešitelské týmy prezentovaly jednotné

zadání závěrečné zkoušky pro příslušný obor vzdělání. Zástupci škol obdrželi kompaktní disk s jednotným zadáním a metodickou příručku „Realizace závěrečné zkoušky podle jednotného zadání ve šk. roce“.

Průběh praktických a ústních zkoušek ve školách monitorovali odborní pracovníci NÚOV. Smyslem monitoringu bylo získat v reálném prostředí konání zkoušky bezprostřední informace, jak školy pracují s jednotným zadáním, jak je přijímáno jednotlivými zkoušejícími a žáky, s jakými problémy se v průběhu zkoušek setkávají apod.

Připomínky a náměty škol i odborníků z praxe k ověřovaným zadáním byly každoročně získávány v červnu a červenci prostřednictvím dotazníkových šetření, jichž se v převážné většině oborů zúčastnilo cca 75 % pilotních škol. Souhrnné výsledky dotazníkových šetření byly zpracovány do publikací Vyhodnocení dotazníkového šetření na pilotních školách – pro všechny ověřované obory vzdělání a Vyhodnocení dotazníkového šetření na pilotních školách – vyhodnocení názorů odborníků z praxe. Připomínky pilotních škol a odborníků z praxe byly vyhodnoceny rovněž samostatně pro jednotlivá jednotná zadání a předány řešitelským týmům pro tvorbu jednotných zadání v následujícím školním roce.

Výstupem byly uskutečněné metodické semináře pro pilotní školy, realizované pilotní ověřování jednotných zadání, zprávy z monitorovacích návštěv škol a vyhodnocená dotazníková šetření na pilotních školách a mezi odborníky z praxe .

Zhodnocení plnění: Cíl aktivity byl splněn. Rozsah pilotního ověřování překročil původní záměr, do pilotního ověřování byly zařazeny všechny školy, které se přihlásily.

Aktivita 5: Tvorba podpůrných materiálů pro implementaci nové závěrečné zkoušky

Cílem aktivity bylo vytvořit podpůrné materiály objasňující regulační mechanismy implementace nové závěrečné zkoušky do pedagogické praxe. Jednalo se o doporučení k organizačnímu zajišťování průběhu nové závěrečné zkoušky a doporučení pro spolupráci se zaměstnavateli při závěrečné zkoušce.

Stručný popis realizace: Výsledky empirických šetření realizovaných v průběhu projektu na pilotních školách a mezi odborníky z praxe byly analyzovány a konfrontovány s koncepčními záměry nové závěrečné zkoušky. Závěry analýzy umožnily formulovat návrhy a doporučení pro organizaci přípravy a realizace závěrečné zkoušky, které bude nezbytné postupně realizovat v případě jejího plošného zavádění do systému odborného vzdělávání. V závěru roku 2006 byl vytvořen materiál „Návrh organizačních opatření pro přípravu a realizaci nové závěrečné zkoušky“ (NÚOV Praha, prosinec 2006), který předkládá doporučení pro organizační zajištění tvorby jednotných zadání závěrečných zkoušek a pro organizaci přípravy škol na realizaci nové závěrečné zkoušky.

V roce 2007 byl vytvořen druhý podpůrný materiál pro zavádění nové závěrečné zkoušky do systému odborného vzdělání „Návrh doporučení k podpoře spolupráce zaměstnavatelů se školami při tvorbě a realizaci nové závěrečné zkoušky“ (NÚOV Praha, prosinec 2007). Publikace obsahuje jednak obecná doporučení ke spolupráci škol a zaměstnavatelů, dále specificky zaměřená doporučení k tvorbě jednotného zadání závěrečné zkoušky za účasti zaměstnavatelů a doporučení k účasti zaměstnavatelů při realizaci závěrečné zkoušky.

Výstupem byly dva materiály, které budou mít v případě plošného zavádění závěrečné zkoušky do systému počátečního odborného vzdělávání podpůrnou funkci.

Zhodnocení plnění: Cíl aktivity byl splněn. Shromážděná doporučení založená na zkušenostech pilotních škol a sociálních partnerů mají zásadní význam s ohledem na plánovanou plošnou implementaci nové závěrečné zkoušky.

Aktivita 6: Organizace a řízení činností

Cílem aktivity bylo řízení projektu prostřednictvím projektového týmu v NÚOV.

Stručný popis realizace: Projektový tým v NÚOV zajišťoval koordinaci aktivit a úkolů projektu, monitoroval a vyhodnocovat výsledky a výstupy, sledoval nakládání s finančními prostředky, zajišťoval administraci a publicitu projektu.

Jednání projektového týmu v NÚOV probíhala v průměru 1 x za týden. Cca 1 x za měsíc se projektový tým scházel na poradách s odbornými pracovníky (garanty) NÚOV, kteří koordinovali práci řešitelských týmů pro tvorbu jednotných zadání. Informace o plnění úkolů předkládal zástupce projektového týmu v NÚOV na pravidelném jednání řídicího a koordinačního výboru projektu na MŠMT (1 x za měsíc).

Projektový tým v NÚOV zpracovával podklady pro monitorovací zprávy o průběhu projektu. O ověřování jednotného zadání závěrečné zkoušky ve školním roce 2005/06, 2006/07 a 2007/08 byly zpracovány samostatné Zprávy.

Vždy v listopadu v letech 2005, 2006 a 2007 bylo pro zástupce řešitelských týmů pro tvorbu jednotných zadání uspořádáno slavnostní setkání k zahájení školního roku. Zúčastnili se ho jak zástupci škol a odborníků z praxe, tak představitelé profesních svazů, zástupci krajů, ČŠI a MŠMT.

Dne 13. 5. 2008 se uskutečnila závěrečná konference věnovaná výsledkům projektu za aktivity NÚOV pod názvem „Nová závěrečná zkouška – impuls pro učňovské školství“. Dopolední blok „Vývoj a ověřování nové závěrečné zkoušky“ byl věnován prezentaci výsledků projektu včetně jejich hodnocení zástupci škol a zaměstnavatelů. V odpoledním bloku „Implementace nové závěrečné zkoušky do systému odborného vzdělávání“ byly prezentovány projektové záměry pro příští programovací období. Při této příležitosti byla vydána tisková zpráva „Závěrečná konference projektu Kvalita I – Nová závěrečná zkouška“.

Výstupem byly zápisy z uskutečněných porad a jednání, realizovaná slavnostní setkání řešitelů projektu u příležitosti zahájení školního roku a závěrečná konference projektu.

Zhodnocení plnění: Řízení projektu v NÚOV prostřednictvím projektového týmu probíhalo soustavně a plynule a bylo pravidelně monitorováno řídicím týmem projektu na MŠMT.

2 A1 Aktivita 1: Tvorba nástrojů pro evaluaci a autoevaluaci výsledků vzdělávání

2 A1 U1 Úkol 1: Tvorba nástrojů pro evaluaci a autoevaluaci výsledků vzdělávání

2 A1 U1 Úkol 1: Tvorba nástrojů pro evaluaci a autoevaluaci výsledků vzdělávání

Cílem aktivity Cílem byla příprava nástrojů pro hodnocení výsledků vzdělávání, které mohou být využívány základními i středními školami s účelem získání informací o úrovni znalostí a dovedností žáků školy, přičemž konečným cílem je zvýšení kvality vzdělávání.

Stručný popis realizace:

Evaluační nástroje měly formu **didaktických testů**, které byly tematicky zaměřeny. Tematickým zaměřením se přitom rozumí jak klasické pojetí vycházející z obsahu učiva (Lidské tělo), tak pojetí zaměřené činnostně (Porozumění textu). Oba tyto principy byly

využívány v souladu s koncepcí výuky koncepčně vycházející z rámcových vzdělávacích programů v oblasti základního i středního školství. Testy tedy ověřovaly míru znalostí a dovedností žáků v určitém vymezeném celku učiva nebo dovedností. Z rámcových vzdělávacích programů přitom koncepčně vycházely od samého počátku, výběr témat respektoval stávající platné pedagogické dokumenty tak, aby bylo umožněno co nejširší využití ve školách.

Testy byly vyvíjeny ve **14 všeobecně vzdělávacích předmětech**, paralelně vždy jeden ročně pro základní a střední školu. Způsob použití testů je plně v kompetenci dané školy. Každý testový celek je vždy tvořen čtveřicí materiálů:

1. Úvod
2. Testový sešit
3. Záznamový arch
4. Řešení

Didaktické testy byly distribuovány školám bezplatně prostřednictvím internetové aplikace, a to se zabezpečeným přístupem (každá škola má vlastní přístupový kód). Tímto způsobem se zvýšila výpovědní hodnota testových výsledků, žáci k testům neměli přístup.

Na základě reakcí pedagogů lze dovést zájem škol o využívání evaluačních nástrojů vyvinutých v rámci daného úkolu. Oceňováno je jednak tematické zaměření testů a jejich metodický přínos, jednak způsob distribuce.

V rámci úkolu vznikl i grafický metodický list pro žáky *Jak úspěšně řešit test*.

Dílčí úkol: Tvorba didaktických testů pro pilotní školy ověřující rámcové a školní vzdělávací programy

Cílem dílčího úkolu byla příprava nástrojů pro hodnocení výsledků vzdělávání na pilotních školách, které pod vedením Výzkumného ústavu pedagogického ověřují možnosti tvorby školních vzdělávacích programů podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Realizace dílčího úkolu se odehrávala ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým. Dílčí úkol byl vázán na projekt PILOT. V rámci řešení dílčího úkolu bylo sestaveno pět specifických didaktických ověřujících testů z hlavních vzdělávacích oblastí, a to na základě Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Na vývoji jednotlivých testů se přímo podíleli vyučující z několika pilotních škol.

Výstupem aktivity *Tvorba nástrojů pro evaluaci a autoevaluaci výsledků vzdělávání* je 84 didaktických testů ze všeobecně vzdělávacích předmětů vycházejících z RVP včetně metodické podpory pro využití testů. CZVV poskytuje testy školám zdarma prostřednictvím internetové aplikace, do níž budou mít školy přístup po zadání hesla. Výčet výstupů je uveden v kapitole 9.

Testy jsou k dispozici na: <http://www.esf-kvalita1.cz/evaluace.php>

Výstupem dílčího úkolu je závěrečná zpráva. Podrobnosti jsou uvedeny v kapitole 9.

Zhodnocení plnění: Cíle aktivity byly naplněny.

3 A1 Aktivita 1: Zjišťování a hodnocení úrovně vzdělávání ve vzdělávacím systému a jeho částech (ÚIV)

3 A1 U1 Úkol 1: Hodnocení úrovně vzdělání v ČR s ohledem na krajevou diferenciaci „krajská PISA“

3 A1 U2 Úkol 2: Hodnocení úrovně vzdělání v jednotlivých krajích ČR (profily krajů)

3 A1 U3 Úkol 3: České školství ve světle dlouhodobě zjišťovaných výsledků vzdělávání v mezinárodních šetřeních

Cílem aktivity bylo popsat a provést srovnání vzdělanostní úrovně žák a studentů v ČR, a to jednak v rámci mezinárodním, tak z detailního pohledu na odlišnosti krajů ČR a zaměřit se na širší souvislosti dané situace v ČR a nabídnout doporučení, která z analýz logicky vyplývají.

3 A1 U1 Úkol 1: Hodnocení úrovně vzdělání v ČR s ohledem na krajevou diferenciaci „krajská PISA“

Cílem úkolu *Hodnocení úrovně vzdělání v ČR s ohledem na krajevou diferenciaci „krajská PISA“* bylo vytvořit přehledný popis a srovnání čtrnácti krajů ČR z hlediska výsledků vzdělávání patnáctiletých žáků, tak jak se jeví na základě výstupů projektu PISA. Součástí cíle bylo nalézt a zhodnotit faktory, které mohou výsledky žáků ovlivňovat.

Stručný popis realizace: V roce 2005 byl obdržen datový soubor PISA 2003, zpracovaná analýzy a byla rozpracovaná první publikace *Motivace, aspirace, učení*. V první polovině roku 2006 byla zpracovaná grafická úprava, byl proveden tisk publikace a diseminace výsledků. Na konci roku 2006 byly započaty práce na analýze dat projektu PISA 2006 a v roce 2007 byla publikace dokončena a rozeslána.

Výstupy úkolu *Hodnocení úrovně vzdělání v ČR s ohledem na krajevou diferenciaci „krajská PISA“* byly publikace *Motivace, aspirace učení* (ISBN 80-211-0504-6) a *Motivace, aspirace učení II* (ISBN 978-80-211-0543-0), a dále publikace *Co umí čeští žáci s podtitulem Výzkum PISA* (ISBN 9789-80-211-0555-3)

Zhodnocení plnění: V rámci tohoto úkolu bylo požádání o prodloužení, aby byla vytvořena další publikace, která by byla věnována žákům devátých tříd a jejich rodičům. Publikace se jmenuje *Co umí čeští žáci s podtitulem Výzkum PISA*. Vhodnou formou je zde představen projekt PISA a uvedeny uvolněné úlohy z tohoto mezinárodního šetření. ISBN publikace je 9789-80-211-0555-3. Všechny tři publikace byly zpracovány dle schváleného harmonogramu.

3 A1 U2 Úkol 2: Hodnocení úrovně vzdělání v jednotlivých krajích ČR (profily krajů)

Cílem úkolu *Hodnocení úrovně vzdělání v jednotlivých krajích ČR (profily krajů)* bylo popsat situaci pro potřeby jednotlivých krajů ČR, kdy pro každý kraj byla vytvořena samostatná publikace popisující vzdělanostní situaci v daném kraji z mnoha různých pohledů.

Stručný popis realizace: V říjnu roku 2005 byla zahájena analýza dat jednotlivých krajů, která pokračovala celý rok 2006. Úkol byl zakončen v březnu roku 2007 13 publikacemi, která každá obsahovala profil jednoho kraje (kromě Prahy).

Výstupem úkolu *Hodnocení úrovně vzdělání v jednotlivých krajích ČR (profily krajů)* byly stejnojmenné publikace. Vzhledem k tomu, že publikace byly diseminovány pouze v elektronické podobě, proto neobsahují ISBN.

Zhodnocení plnění: 13 publikací bylo zpracováno dle schváleného harmonogramu.

3 A1 U3 Úkol 3: České školství ve světle dlouhodobě zjišťovaných výsledků vzdělávání v mezinárodních šetřeních

Cílem úkolu *České školství ve světle dlouhodobě zjišťovaných výsledků vzdělávání v mezinárodních šetřeních* bylo poskytnout souhrnnou informaci o úrovni vzdělávání v ČR od 1990 do současnosti, tak jak se jeví na základě srovnání poznatků z mezinárodních šetření, mapujících výsledky vzdělávání na základních a středních školách v ČR.

Stručný popis realizace: V roce 2005 započala sumarizace a následná komparace výsledků mezinárodních šetření. V průběhu roku 2006 se zpracovávala publikace, která byla na začátku roku 2007 vytisknuta a rozeslána.

Výstupem úkolu *České školství ve světle dlouhodobě zjišťovaných výsledků vzdělávání v mezinárodních šetřeních* byla publikace *Čeští žáci v mezinárodním srovnání* (ISBN 80-211-0524-0)

Zhodnocení plnění: Publikace byla zpracována dle schváleného harmonogramu.

3 A2 Aktivita 2: Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému (UIV)

3 A2 U1 Úkol 1: Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému

3 A2 U1 Úkol 1: Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému

Cílem aktivity *Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému* bylo vytvořit systém ukazatelů hodnotící český vzdělávací systém z pohledu závislosti výsledků vzdělávání a ukazatelů vycházejících ze statistických šetření. Záměrem bylo se zaměřit se na širokou oblast dostupných statistických dat a prostřednictvím korelační analýzy vytvořit systém ukazatelů, na kterých je závislá kvality výuky.

Stručný popis realizace: V roce 2005 byl vytvořen systém ukazatelů a na konci roku byly sepsána průběžná zpráva za rok 2005. V dalším roce byly provedeny korelační analýzy a opět sepsána průběžná zpráva za daný rok. V roce 2007 byly provedeny výsledné analýzy a zpracována závěrečná zpráva s doporučením vybraných ukazatelů a metodickým vymezením, která byla v roce 2008 vytištěna a diseminována.

Výstupy aktivity *Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému* byl realizován ve formě zprávy.

Zhodnocení plnění: Úkol byl zpracován dle schváleného harmonogramu.

4 A2 Aktivita 2: Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve využívání systému evaluace a autoevaluace

- 4 A2 U1 Úkol 1: Vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti s reformou maturitní zkoušky a s hodnocením v oblasti základního vzdělávání
- 4 A2 U2 Úkol 2: Využití výzkumu PISA pro podporu práce učitelů základních škol
- 4 A2 U3 Úkol 3: Distribuce a implementace výstupů činnosti Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Cílem aktivity bylo připravit návrh dalšího vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků, které směřovalo k rozvoji profesních kompetencí pedagogických pracovníků při využívání systému evaluace a autoevaluace v oblasti základního a středního školství a k realizaci všech činností souvisejících s reformou maturitní zkoušky a zaváděním národní hodnotící zkoušky. Neméně důležitým cílem byla příprava výukových materiálů pro učitele a informačních materiálů pro odbornou i laickou veřejnost.

4 A2 U1 Úkol 1: Vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti s reformou maturitní zkoušky a s hodnocením v oblasti základního vzdělávání

Cílem úkolu bylo připravit další vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti s reformou maturitní zkoušky a s hodnocením v oblasti základního vzdělávání. V návaznosti na změny legislativy bylo potřeba vytvořit systém vzdělávání s důrazem na jeho proveditelnost a efektivitu.

Stručný popis realizace: Vzniku systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) k maturitní zkoušce předcházela řada jednání s možnými realizačními partnery – zejména KVZ (krajskými vzdělávacími zařízeními), NIDV, Masarykova univerzita (MU) Brno a s odborníky z MŠMT. Realizace **systému dalšího vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti se zavedením maturitní zkoušky** vychází z projektu Beran, Jan: *Vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti s reformou maturitní zkoušky a hodnocením v oblasti základního vzdělání*; MU Brno, 2005. Systém DVPP byl realizován v několika postupných krocích. Prvním z nich bylo úvodní dotazníkové šetření k zjištění aktuální situace. Dalším nutným krokem bylo stanovení všech cílových skupin, kterých se bude školení týkat.

Na základě zjištěných informací byl vybudován **víceúrovňový systém vzdělávání** (ve spolupráci s krajskými vzdělávacími zařízeními). Navržený model DVPP k maturitní zkoušce měl jednak efekt informační – pro pedagogické a organizační pracovníky, kteří se budou podílet na realizaci maturitní zkoušky, jednak efekt zpětnovazebný pro CZVV – možnost efektivního zpracování změn pro maturitní zkoušku v následujících letech.

Systém podpůrných aktivit pro pedagogické a organizační pracovníky využíval nejen nově vznikající metodické materiály (příručky o testování), ale i většinu materiálů nebo jejich částí, které průběžně v Centru pro zjišťování výsledků vzdělávání vznikaly a vznikají (katalogy požadavků, závěrečné zprávy o jednotlivých měřeních, výstupy z výzkumných šetření, projektů a studií atd.). Některé z nich nebo jejich části byly po úpravách využitelné i pro širokou veřejnost. Vlastní školení byla pak realizována v letech 2006–2007. Detailní popis realizace projektu je obsahem závěrečné zprávy úkolu – viz příloha.

V souvislosti s odkladem spuštění maturitní zkoušky o dva roky a se změnami v novelizovaném školském zákoně došlo ke změně modelu maturitní zkoušky, na kterou

musel připravený systém reagovat. Z hodnocení realizovaných školení také vyplynula řada podnětů k úpravám, zlepšení a zefektivnění některých procesů systému. Po schválení nového modelu maturitní zkoušky byl aktualizován i systém dalšího vzdělávání. Z uskutečněných šetření vyplynulo jako neoptimálnější řešení použití **e-learningu** - jako nové a moderní technologie vzdělávání.

Základem nového modelu DVPP k maturitní zkoušce, který umožní naplňovat stanovené cíle vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků je vytvoření efektivního a funkčního systému, tvořeného jednak informačním portálem a jednak kombinací e-learningového a prezenčního studia. Tím bude umožněna potřebná dostupnost a pružnost celého systému. Další výhodou bude časová flexibilita pro účastníky vzdělávání a do budoucna výrazně nižší finanční náklady.

Podrobné informace o realizaci jsou uvedeny závěrečné zprávě úkolu – viz příloha.

Výstupy úkolu: Výstupem projektu je vytvořený systém dalšího vzdělávání, závěrečná zpráva ze zkušebního ověření vývojového prostředí CISKOM pomocí vzorku e-learningových modulů a vytvořené metodické materiály pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Podrobnosti o výstupech úkolu jsou uvedeny v kapitole 9.

Zhodnocení plnění: Cíle aktivity byly naplněny s přihlédnutím ke změnám, které způsobil odklad maturitní zkoušky na rok 2010.

4 A2 U2 Úkol 2: Využití výzkumu PISA pro podporu práce učitelů základních škol

Cílem úkolu *Využití výzkumu PISA pro podporu práce učitelů základních škol* bylo zajistit využití koncepčních a metodických podkladů, souboru uvolněných úloh a výsledků mezinárodního výzkumu PISA pro výuku a autoevaluaci jednotlivých základních škol a víceletých gymnázií a v oblasti počátečního a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Stručný popis realizace: V roce 2005 nastalo vymezení a rozbor úkolů, rozdělení kompetencí v pracovním týmu, analýza dokumentů z oblasti čtenářské gramotnosti a jejich následné vyhodnocování. V roce 2006 se vytiskla první publikace věnovaná učitelům českého jazyka a byly zahájeny přípravy na druhou publikaci, která je věnována matematice. Druhá publikace byla zpracována v průběhu roku 2007 a v závěru roku byla vytištěna a rozeslána na školy.

Výstupy úkolu: Výstupem úkolu je metodický materiál pro učitele českého jazyka *Očekávané výstupy v RVP ZV z českého jazyka ve světle testových úloh* (ISBN 80-211-0523-2) a metodický materiál pro učitele matematiky *Očekávané výstupy v RVP ZV z matematiky ve světle testových úloh* (ISBN 978-80-211-0544-7).

Zhodnocení plnění: Obě publikace byly zpracovány, vytištěny i rozeslány dle schváleného harmonogramu.

4 A2 U3 Úkol 3: Distribuce a implementace výstupů činnosti Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Cílem úkolu *Distribuce a implementace výstupů činnosti Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání* bylo rozšiřovat výsledky činnosti CZVV mezi odbornou i širší veřejností a tím podporovat informovanost a porozumění problematice pedagogické evaluace (zejména ve spojení s připravovanou novou maturitní zkouškou a národní hodnotící zkouškou).

Stručný popis realizace: Vzhledem k tomu, že evaluace v systému vzdělávání není zatím v našem vzdělávacím systému plně etablovaná, je nutné šířit informace a podporovat **informovanost odborné i širší veřejnosti**. Kromě obecných informací CZVV informovalo o výstupech všech aktivit CZVV a posilovalo povědomí odborné veřejnosti o změnách chystajících se v souvislosti se zavedením nové maturitní zkoušky.

CZVV využívalo pro implementaci výstupů zejména webových stránek, které v průběhu realizace projektu prošly několika změnami. V současnosti je vybudován maturitní portál „Nová maturita“, který obsahuje informace členěné dle cílových skupin (žáci a rodiče, učitelé). Po změně modelu maturitní zkoušky v souvislosti s odložením spuštění maturitní zkoušky o dva roky byla v roce 2008 realizována výzkumná šetření s cílem zjistit povědomí odborné i laické veřejnosti o připravovaných změnách. Na základě výsledků šetření byl zpracován základní model informační a komunikační strategie a stanoveny kroky, které je nutno podniknout. Závěry ze šetření jsou uvedeny v příloze.

Výstupy úkolu: V průběhu realizace projektu byl vydáván informační bulletin EDA, průběžně byly aktualizovány webové stránky, pracovníci CZVV publikovali v denním i odborném tisku (viz příloha – monitoring tisku). CZVV vydalo několik metodických materiálů, každoročně připravovalo netradiční stolní kalendář s testovými úlohami. Podrobnosti o výstupech úkolu jsou uvedeny v kapitole 9.

Zhodnocení plnění: Cíle aktivity byly naplněny.

7. Milníky projektu

ÚIV

Aktivity ÚIV probíhaly v souladu s harmonogramem a podle připraveného plánu. Za milník lze tedy pokládat pouze rozhodnutí vytvořit publikaci *Co umí čeští žáci – Výzkum PISA*. Projekt využil výjimku č.70, na jejím základě byla schválena podstatná změna

NÚOV

Milníky projektu byla jednodenní slavnostní setkání hlavních řešitelů projektu (gestorských škol, sociálních partnerů a dalších významných institucí), která se uskutečnilo v listopadu 2005, 2006 a 2007. Na setkáních byl vyhodnocen uplynulý školní rok v projektu a zahájena práce na tvorbě jednotných zadání pro nový školní rok.

CZVV

V aktivitě zavedení nových forem maturitní zkoušky lze považovat za milník vytvoření koncepce ověřování písemného a ústního projevu v cizích jazycích (2007, 2008).

Vytvoření systému dalšího vzdělávání a spuštění školení pedagogických a organizačních pracovníků k nové maturitě (2006) lze považovat za důležitý bod realizace projektu. V této oblasti však došlo ke změně, která byla způsobena změnou školského zákona – odkladem nové maturitní zkoušky na rok 2010.

Za další milník je možné považovat spuštění nových webových stránek a změna loga v roce 2008.

8. Naplňování horizontálních témat

Projekt SP KVALITA I měl pozitivní dopad na níže uvedená tři horizontální témata. Partneři projektu plnili požadavky na rovné příležitosti, udržitelný rozvoj a podporu informační společnosti takto:

Rovné příležitosti

ÚIV: Aktivity ÚIV nebyly přímo vázány na rovné příležitosti. Jednalo se převážně o využití již získaných dat. Výstupy však mohou mít pozitivní dopad na toto sledované horizontální tak, že poslouží pro sledování vzdělávacích výsledků vzhledem k různým faktorům.

NÚOV: Projekt měl pozitivní dopad na rovné příležitosti ve vzdělávání. Závěrečná zkouška podle jednotného zadání měla pozitivní dopad na rovné příležitosti ve vzdělávání, neboť významně posílila srovnatelnost výsledků vzdělávání ve všech školách v ČR a žákům nastavila srovnatelné podmínky pro ukončování studia a následné pracovní uplatnění.

CZVV: Projekt měl z hlediska rovných příležitostí pozitivní dopad. Při vytváření všech evaluačních nástrojů bylo dbáno na genderovou neutralitu. Evaluační nástroje – testové materiály – byly připravovány pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), a to jak pro žáky se smyslovým postižením, tak pro žáky se specifickými poruchami učení. Velký důraz byl také kladen na osvětu problematiky evaluace žáků se SVP. Evaluačních projektů CZVV se během realizace projektu zúčastnilo na 10.000 žáků se SVP.

Udržitelný rozvoj

ÚIV: Vůči tomuto tématu byly aktivity a výstupy ÚIV neutrální, v žádném případě však neměly negativní vliv.

NÚOV: Vliv projektu na udržitelný rozvoj byl neutrální, aktivity projektu v žádném případě nezatížily životní prostředí.

CZVV: Projekt byl z hlediska udržitelného rozvoje v podstatě neutrální. Neměl žádné negativní dopady na životní prostředí. Z pohledu pozitivních dopadů je třeba zmínit zefektivnění tisku testových materiálů pro evaluační projekty i zavedení elektronického systému hodnocení otevřených úloh v matematice (nižší náročnost na dopravu).

Informační společnost

ÚIV: Systém práce ÚIV je významně založen na využití informačních technologií. Projekt je využil a posílil. Šlo především o využití elektronické komunikace, tvorbu systému pro

datové soubory (statistické ukazatele pro hodnocení vzdělávacího systému). Významné bylo i využití webových stránek pro diseminaci a publicitu. Projekt měl v rámci tohoto tématu pozitivní vliv.

NÚOV: Projekt měl pozitivní dopad na rozvoj informační společnosti. Na podporu procesu tvorby jednotných zadání a jejich využití na školách byl vyvinut automatizovaný systém pro správu, editování a výběr úloh jednotných zadání.

CZVV: Projekt měl pozitivní dopad na rozvoj informační společnosti. V pilotních projektech Národní hodnotící zkoušky byl použit elektronický systém pro přihlašování žáků a škol do projektu a dále v systému dalšího vzdělávání rozvíjena e-learningová forma.

9. Klíčové výstupy systémového projektu

Výstupy ÚIV

Motivace, aspirace učení (ISBN 80-211-0504-6)

Motivace, aspirace učení II (ISBN 978-80-211-0543-0)

Tyto publikace vznikly v rámci úkolu 3A1U1 Hodnocení úrovně vzdělání v ČR s ohledem na krajskou diferenciaci „krajská PISA“.

Cílem publikací je analyzovat vliv různých veličin (faktorů) na výsledek žáka v mezinárodním šetření PISA 2003 a 2006. Závěry publikací představují významný příspěvek do diskuse, jak lze napomáhat zlepšení výsledků žáků a zda jsou některé tradované a přitom neměnné faktory (např. vzdělání rodičů) opravdu tak dominantní, jak se často uvádí. Publikace je určena pro pedagogickou i laickou veřejnost, především pak pro MŠMT, školy, zřizovatele, zástupce krajů, pedagogické fakulty a knihovny a další případné zájemce o tuto oblast vzdělávání. Obě publikace byly na tyto subjekty rozeslány.

Elektronicky:

Motivace, aspirace, učení - <http://www.uiv.cz/clanek/163/1233>

Motivace, aspirace, učení II - <http://www.uiv.cz/clanek/163/1450>

Co umí čeští žáci s podtitulem výzkum PISA (ISBN 978-80-211-0555-3)

Tato publikace vznikla v rámci úkolu 3A1U1 Hodnocení úrovně vzdělání v ČR s ohledem na krajskou diferenciaci „krajská PISA“.

Cílem bylo vytvořit publikaci, která by vhodnou formou prezentovala hodnocení výstupů z projektu PISA a která by byla určena široké veřejnosti, a to především žákům a jejich rodičům.

Součástí publikace jsou testy ze čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti pro uvedenou cílovou skupinu, aby se tento projekt dostal do povědomí širší veřejnosti a evaluační systém získal u této cílové skupiny podporu. Součástí testů jsou i jejich výsledky a je uveřejněno procento úspěšnosti našich žáků jak z hlediska České republiky, tak z hlediska mezinárodního.

Publikace byla rozeslána v nákladu cca 115 000 na školy (ZŠ a víceletá gymnázia), kde se nacházela populace 15tiletých žáků.

Elektronicky: <http://www.uiv.cz/clanek/163/1517>

Profily krajů

Jedná se o 13 publikací – profily všech krajů kromě Prahy) v rámci úkolu 3A1U2 Hodnocení úrovně vzdělání v jednotlivých krajích ČR (profily krajů).

Cílem předkládaných profilů krajů bylo podat ucelený pohled na jednotlivé vzdělávací úrovně v regionu a sledovat různé souvislosti a trendy ovlivňující oblast vzdělávání. Zprávy obsahují především informace o stavu a vývoji počtu žáků, tříd, škol a pedagogických pracovníků na každé úrovni vzdělávání, a to jednak v celorepublikovém kontextu, jednak z detailního pohledu kraje vzhledem k průměru celé ČR. V publikacích jsou také popsány hlavní rysy demografické a socioekonomické struktury kraje, jejichž charakteristika může přispět k vysvětlení regionálních odlišností.

Publikace byly určeny pro pedagogickou i laickou veřejnost, především pak pro MŠMT, zřizovatele, zástupce krajů a pedagogické fakulty. Na všechny tyto subjekty byly publikace v elektronické podobě zaslány. Publikace nemají ISBN, protože neexistují v tištěné formě.

Elektronicky: <http://www.uiv.cz/clanek/163/1337>

Čeští žáci v mezinárodním srovnání (ISBN 80-211-0524-0)

Publikace vznikla v rámci úkolu 3A1U3 České školství ve světle dlouhodobě zjišťovaných výsledků vzdělávání v mezinárodních šetřeních.

Publikace poskytuje souhrnnou informaci o úrovni vzdělávání v České republice od počátku 90. let do současnosti. V publikaci jsou uvedeny výsledky českých i zahraničních žáků v mezinárodních výzkumech zaměřených na mapování vědomostí v matematice, v přírodovědných předmětech, ve čtenářské gramotnosti, v občanské výchově a v oblasti informačních technologií. Prostřednictvím výsledků českých žáků a jejich srovnání se zahraničními vrstevníky lze posuzovat, jak efektivní je náš vzdělávací systém. Publikace je určena pro pedagogickou i laickou veřejnost, především pak pro MŠMT, školy, zřizovatele, zástupce krajů, pedagogické fakulty, knihovny a další případné zájemce o tuto oblast vzdělávání. Publikace byla na hlavní vyjmenované subjekty rozeslána.

Elektronicky: <http://www.uiv.cz/clanek/163/1338>

Očekávané výstupy v RVP ZV z českého jazyka ve světle testových úloh (ISBN 80-211-0523-2)

Tato publikace vznikla v rámci úkolu 4A2U2 Využití výzkumu PISA pro podporu práce učitelů základních škol.

Východiskem publikace jsou očekávané výstupy podle rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a možnosti jejich ověření prostřednictvím různých typů úloh. Proto jsou její nedílnou součástí rovněž základní informace o čtenářské gramotnosti, textu a didaktickém testování. V publikaci jsou využity úlohy z různých zdrojů: tzv. netradiční úlohy z projektu PISA, testové úlohy z projektů Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání, které byly nabízeny základním školám resp. víceletým gymnáziím i vybrané úlohy z některých sbírek úloh. Část úloh byla vytvořena cíleně pro tuto publikaci. Publikace je určena především vyučujícím českého jazyka a literatury na základních školách a nižších stupních víceletých gymnázií. Publikace byla na tyto školy rozeslána.

Elektronicky: <http://www.uiv.cz/clanek/163/1340>

Očekávané výstupy v RVP ZV z matematiky ve světle testových úloh (ISBN 978-80-211-0544-7)

Tato publikace vznikla v rámci úkolu 4A2U2 Využití výzkumu PISA pro podporu práce učitelů základních škol.

Východiskem publikace jsou očekávané výstupy podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání z matematiky (RVP ZV) a možnosti jejich ověřování prostřednictvím různých typů úloh. Proto jsou její nedílnou součástí rovněž základní informace o testech, testových úlohách, vlastnostech a typech didaktických testů.

Ve vydané sbírce jsou tedy ke všem výstupům z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v matematice zařazeny různé typy testových úloh, pomocí kterých je možné stupeň pochopení a zvládnutí předepsaných dovedností ověřovat. Zdrojem úloh byl program PISA 2003, dále projekt „Hodnocení výsledků vzdělávání žáků 9. tříd ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií“, který nabízelo v letech 2004–2007 základním školám Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT), a mnohé další materiály, publikace, učebnice a v neposlední řadě také odborné a pedagogické zkušenosti všech autorů.

Publikace je určena především vyučujícím matematiky na základních školách a nižších stupních víceletých gymnázií. Publikace byla na tyto školy rozeslána.

Elektronicky: <http://www.uiv.cz/clanek/163/1449>

Závěrečná zpráva

Závěrečná zpráva vznikla v rámci úkolu 3A2U1 Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému.

Cílem tohoto úkolu bylo navrhnout systém statistických ukazatelů, které mohou zachytit kvalitu výuky v České republice na úrovni 5. a 9. ročníku základní školy a následně provést analýzu systému statistických ukazatelů zaměřenou na prokázání souvislosti mezi jednotlivými ukazateli a jejich vlivem na výsledky vzdělávání a navrhnout systém takových statistických ukazatelů, které budou vykazovat korelace s výsledky vzdělávání. Jde tedy o vytvoření systému statistických ukazatelů, které by vhodným způsobem propojovaly aspekty kvality a kvantity ve vzdělávacím systému. Na straně jedné tak jsou běžně zjišťované ukazatele výkonů (počet žáků na třídu, podíl učitelů s odbornou kvalifikací, výdaje na žáka z veřejných rozpočtů, počet hodin ICT a mnoho dalších) popisující náklady a výkony ve vzdělávání, tedy vlastně efektivitu vzdělávacího systému. Na straně druhé pak stojí ukazatele, které se snaží různým způsobem měřit aspekty kvality procesu vzdělávání: výsledky mezinárodních srovnávacích testů (PISA, TIMSS apod.), výsledky testů u přijímacích řízení, úspěšnost při dokončování terciárního vzdělání, uplatnění absolventů na trhu práce apod.

Zpráva je určena pro odbornou veřejnost v oblasti vzdělávání, statistiky a evaluace.

Elektronicky: <http://www.uiv.cz/clanek/163/1477>

Výstupy NÚOV

Koncepce nové závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání s výučním listem.

NÚOV Praha, květen 2008. (ISBN 978-80-87063-10-1)

Koncepce nové závěrečné zkoušky se vyvíjela v průběhu projektu od r. 2005 do r. 2008 na základě průběžných šetření mezi zástupci škol, jejich sociálními partnery a členy koncepční skupiny (tj. skupiny, která na úrovni MŠMT zastřešuje činnost tzv. oborových skupin). V květnu 2008 byla Koncepce úspěšně oponována experty v dané oblasti.

Elektronicky:

http://www.kvalita1.cz/documents/Publikace2008/koncepce_NZZ.pdf

(pozn.: k dispozici jsou i další koncepční materiály z průběhu realizace NZZ).

Vytvořená jednotná zadání závěrečné zkoušky

Vytvořená jednotná zadání závěrečné zkoušky, při jejichž tvorbě byly využity hodnoticí standardy (vazba na projekt NSK, kde dochází k tvorbě hodnoticích standardů).

Jednotné zadání závěrečné zkoušky bylo vytvářeno zvlášť pro každý obor vzdělání. Na jeho tvorbě se podílel řešitelský tým, složený ze zástupců tří škol, odborného garanta příslušného oboru z NÚOV a odborníka z praxe, který zajišťoval, aby se požadavky zaměstnavatelské sféry odrazily v obsahu i průběhu zkoušky. Pro podporu práce řešitelských týmů byla připravena metodická příručka, která se každoročně aktualizovala. Metodická příručka Postup tvorby jednotného zadání závěrečné zkoušky ve školním roce 2007/2008 je k dispozici na:

http://www.kvalita1.cz/documents/Publikace2007/Metodika_NZZ_2007-08.pdf

(pozn.: k dispozici jsou i příručky z dřívějších ročníků realizace NZZ).

Počty jednotných zadání:

2004/2005	8 jednotných zadání
2005/2006	19 jednotných zadání
2006/2007	41 jednotných zadání
2007/2008	70 jednotných zadání

Pilotní ověřování jednotných zadání závěrečné zkoušky

Jednotná zadání závěrečné zkoušky se ve čtyřech školních letech projektu (2004/2005 až 2007/2008) ověřovala v pilotních školách. Do pilotního ověřování byly školy zařazeny na základě vlastní žádosti - záměrem bylo umožnit realizaci závěrečné zkoušky co nejvyššímu množství škol. Pro přípravu pilotních škol na ověřování byly organizovány metodické semináře, kde se projednávalo jednotné zadání pro daný obor, a byla připravena metodická příručka, která se každoročně aktualizovala.

Metodická příručka pro školy k realizaci závěrečné zkoušky podle jednotného zadání v roce 2007/2008:

http://www.kvalita1.cz/documents/Publikace2007/Metodika_realizace_JZZZ_pilotnim_skolam_2007-08.pdf

(pozn.: k dispozici jsou i příručky z dřívějších ročníků realizace NZZ).

Účast škol a žáků v jednotlivých ročnících realizace nové závěrečné zkoušky

2004/2005	80 škol	112 školoborů	2 500 žáků
2005/2006	135 škol	212 školoborů	6 014 žáků
2006/2007	198 škol	530 školoborů	10 000 žáků
2007/2008	247 škol	687 školoborů	18 000 žáků

Vyhodnocení dotazníkových šetření

Přípomínky a náměty škol i odborníků z praxe k ověřovaným zadáním byly každoročně získávány v červnu a červenci prostřednictvím dotazníkového šetření v pilotních školách a mezi odborníky z praxe a na základě monitoringů průběhu závěrečných zkoušek pracovníky NÚOV. Získané poznatky byly vyhodnocovány jak podle jednotlivých ověřovaných jednotných zadání (oborů), tak i celkově za všechna zadání (obory).

Elektronicky:

Ověřování JZZZ 2006/2007 na pilotních školách - vyhodnocení dotazníkového šetření celkově pro všechny obory vzdělání:

http://www.kvalita1.cz/documents/Publikace2007/Vsechny_oboryVyhodnoceni2007.pdf

(pozn.: k dispozici jsou vyhodnocení dotazníkových šetření z dřívějších ročníků realizace NZZ).

Monitorování průběhu závěrečné zkoušky na pilotních školách ve školním roce 2006/2007:

http://www.kvalita1.cz/documents/Publikace2007/Monitorovani_ZZ_2007.pdf

(pozn.: k dispozici jsou vyhodnocení monitoringů z dřívějších ročníků realizace NZZ).

Publikace:

Nová závěrečná zkouška – impuls pro učňovské školství. NÚOV Praha, 2008. ISBN 978-80-87063-09-5

Publikace podává souhrnnou informaci o pojetí nové závěrečné zkoušky, procesu tvorby a ověřování jednotných zadání a jeho hodnocení pracovníky škol a zástupci zaměstnavatelů. Součástí publikace je přehled stručných anotací 70 jednotných zadání, které jsou v červnu 2008 ověřovány na téměř 250 školách.

Výstupy CZVV

Nejdůležitější výstupy jednotlivých aktivit jsou přiloženy jako příloha k tomuto sborníku. Po jejich elektronickém zpracování jsou průběžně zveřejňovány na webu projektu www.esf-kvalita1.cz.

1A1U1 Národní hodnotící zkouška pro oblast základního vzdělávání (včetně způsobu jejího použití v praxi)

Výstupem této aktivity byly každoročně:

Závěrečná zpráva pro MŠMT

Shrnuje přípravu, průběh a výstupy projektu; popisující použité evaluační nástroje; seznamující s výsledky analýz testů a vybraných položek žakovského dotazníku včetně statistických ukazatelů o účasti žáků a škol).

Osvědčení pro žáky

Které obdrželi vždy všichni zúčastnění žáci.

Obsahuje informace o skóre a úspěšnosti, kterých dosáhl daný žák v řešených testech, dále průměrné skóre a úspěšnost testovaných žáků dané školy, kraje a celé republiky. Výsledky jsou uvedeny v číselné podobě a v podobě grafů – umístění žáka podle výsledků.

Souhrnná zpráva pro školy

Kterou obdržely vždy všechny zúčastněné školy.

Obsahuje údaje:

- **Souhrnné výsledky školy**, tj. základní údaje o počtu přihlášených a zúčastněných žáků školy ve srovnání s krajem a republikou, průměrné skóre a průměrná úspěšnost žáků školy v jednotlivých testech a testových úlohách, průměrná úspěšnost žáků v komplexech úloh podle blízkých znalostí a dovedností, které jsou těmito úlohami ověřovány.
- **Jmenovité výsledky žáků v testech, v komplexech úloh a v jednotlivých úlohách**, tj. skóre a úspěšnost jednotlivých testovaných žáků dané školy.
- **Výsledky žáků podle známek**, tj. průměrné skóre a průměrná úspěšnost žáků dané školy a jednotlivých tříd podle známek obdržенých na pololetním vysvědčení z matematiky a českého jazyka, porovnání s výsledky všech testovaných žáků v kraji a republice.
- **Sebehodnocení žáků a hodnocení průběhu testování**, tj. údaje o žakovském hodnocení vlastních výsledků v testech, údaje o průběhu testování.
- **Volba střední školy**, tj. průměrná úspěšnost žáků podle typu střední školy, na kterou se hlásí žáci 9. tříd základních škol; porovnání s výsledky žáků ostatních zúčastněných škol v kraji a republice.

- **Výsledky žáků a školní výuka**, tj. průměrná úspěšnost žáků podle dalších údajů týkajících se školního vzdělávání).

Souhrnná zpráva pro krajské úřady

Obsahuje informace v agregované podobě o průměrných výsledcích žáků ze škol daného kraje v porovnání s výsledky žáků z ostatních krajů a celé republiky.

Závěrečné zprávy jsou k dispozici na:

http://www.esf-kvalita1.cz/narodni_hodnotici_zkouska_php nebo <http://www.ceremat.cz/> ve složce Projekty 5.a 9. tříd ZŠ/Testování 9. ročníků ZŠ; dále jsou uloženy jako přílohy u předmětných čtvrtletních monitorovacích zpráv.

Přílohou tohoto sborníku je **Závěrečná zpráva z projektového cyklu Hodnocení výsledků vzdělávání žáků 9. tříd ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií**. Tato zpráva zhodnocuje celý cyklus pilotních šetření a doporučuje další možnosti využití v praxi.

1A1U2 Osobní portfolio žáka (včetně způsobu jeho použití v praxi)

Výstupy této aktivity:

Osobní portfolio žáka

Všechny výstupy byly zveřejněny na webových stránkách projektu, které se tak staly hlavním komunikačním prostředkem se školami. Webové stránky jsou prakticky zaměřeny. Nabízejí řadu praktických zkušeností ze škol, které jsou psány čtivým způsobem a doprovázeny ukázkami materiálů a fotografiemi. Stejně užitečné jsou i konkrétní aktivity, které byly doporučeny ze škol, didakticky upraveny a doplněny o podrobné instrukce.

Stránky mají následující strukturu, která umožňuje snadnou orientaci:

- O projektu
- Co je portfolio?
- Portfolia v českých školách
 - Výsledky dotazníkového šetření
 - Portfolia očima vyučujících
 - Portfolia očima dětí a rodičů
- Začínáme s portfolií – náměty a inspirace
 - Aktivity a dotazníky
 - Praktické rady k organizaci
- Další informace o portfoliích
 - Portfolia v odborné literatuře
 - Portfolia v pedagogickém tisku
 - Internetové odkazy

Informace o praktických ukázkách a metodické pomoci školám v oblasti osobního portfolio lze nalézt na: http://www.esf-kvalita1.cz/osobni_portfolio.php

Computer Adaptive Testing (CAT)

Shrnutí dílčího úkolu – závěry z provedených studií proveditelnosti včetně doporučení dalších možností.

Banka testových úloh

Shrnutí výstupů ze studií a analýz – závěry z provedených studií, popis oblastí, kterými se studie a analýzy zabývají.

1A2U1 Zavedení nových forem konání MZ

Dílčí úkol: Ověřování a evaluace písemného projevu žáka

Výstupem tohoto dílčího úkolu jsou:

- **Specifické cíle** pro celou dílčí zkoušku (úroveň Z a V; anglický, francouzský, německý, ruský a španělský jazyk (viz: *Katalogy požadavků ke společné části maturitní zkoušky z jednotlivých cizích jazyků – základní úroveň obtížnosti; Katalogy požadavků ke společné části maturitní zkoušky z jednotlivých cizích jazyků – vyšší úroveň obtížnosti; specifikace alternativní zkoušky z českého jazyka jako jazyka cizího*)
- **Metodické materiály** pro hodnocení písemného projevu (včetně kritérií hodnocení)

Dílčí úkol: Ověřování a evaluace ústního projevu žáka

Výstupem tohoto dílčího úkolu jsou:

- **Specifické cíle** pro celou dílčí zkoušku (úroveň Z a V; anglický, francouzský, německý, ruský a španělský jazyk (viz v dokumentech: *Katalogy požadavků ke společné části maturitní zkoušky z jednotlivých cizích jazyků – základní úroveň obtížnosti; Katalogy požadavků ke společné části maturitní zkoušky z jednotlivých cizích jazyků – vyšší úroveň obtížnosti; specifikace alternativní zkoušky z českého jazyka jako jazyka cizího*)
- **Specifikace dílčí zkoušky** konané formou ústní zkoušky práce pro úroveň Z a V
- **Ústní zkouška – hodnocení (kritéria hodnocení)**
- Metodika tvorby pracovních listů – ústní zkouška – ukázka šablony
- **Manuál** pro práci se šablonou pracovního listu
- Soubory **pracovních listů** – ukázkové pracovní listy pro žáka, pro zkoušejícího
- **Soubory pilotních nahrávek** – záznamy ústního projevu žáka na základní a vyšší úrovni obtížnosti pro anglický, francouzský, německý a ruský jazyk
- Soubor **tematických okruhů, témat a specifické slovní zásoby** pro MZ z cizího jazyka
- Familiarizace se SERR

Dílčí úkol: Realizace MZ formou maturitní práce

Výstupem tohoto dílčího úkolu jsou:

- **Maturitní zkouška formou maturitní práce** - Úvod do dílčího úkolu pro expertní tým
- **Maturitní zkouška formou maturitní práce- charakteristika vývoje zpracování maturitních prací (2005–2008)**
- **Formální úprava maturitních prací** v rámci MZ formou maturitní práce s obhajobou
- Bibliografické citace
- **Analýza maturitních projektů** ze společenských věd ve školním roce 2004/2005
- **Metodický pokyn ke zpracování maturitního projektu** – modelová studie
- Metodický pokyn - **Strategie práce při zpracování maturitních projektů pro vedoucí práce projektu**
- **Metodický pokyn pro klasifikaci obhajoby maturitních projektů** z pro maturitní komisi (modelové zpracování)
- **Škálové hodnocení maturitní zkoušky formou maturitní práce** (včetně obhajoby projektu)
- **Posudek vedoucího projektu** – formulář
- Návrh záznamového listu pro hodnocení studenta v rámci projektového semináře k MZ formou maturitní práce (variantní zpracování – 2006 a revidovaná verze 2007)
- **Modelový soubor témat** pro školní rok na předmětu ZSV/OSZ
- **Návrh přihlášky studenta k MZ** formou maturitní práce s obhajobou
- Návrh **titulní strany** maturitní práce
- **Posudek oponenta maturitního projevu** – soubor ukázek
- **Návrh metodického pokynu u sociologického výzkumu** v rámci praktické části MZ formou maturitní práce

1A2U2 Genderové aspekty maturitní zkoušky

Výstupem úkolu jsou:

- závěrečná zpráva z **Pilotního šetření I.** – Genderové zatížení testových úloh v programu Maturita nanečisto 2006 – společná část maturitní zkoušky
- závěrečná zpráva z **Pilotního šetření II.** – Genderové zatížení testových úloh v programu Maturita nanečisto 2006 – profilová část maturitní zkoušky
- Metodický materiál - **genderová zatíženost úloh**

1A2U3 Ověřování úrovně znalostí a dovedností žáka v cizích jazycích

Výstupem úkolu jsou:

- Kompletní sada materiálů používaná pro **školení hodnotitelů písemného projevu**. Podklady pro CD obsahují příručku pro školitele, upravenou verzi

příručky pro lektory a jejich vlastní školení, specifické cíle pro písemný projev, kritéria hodnocení, s nimiž se pracovalo a pokyny pro práci s nimi.

- **metodické pokyny** pro hodnocení písemných prací žáků s ukázkami konkrétního hodnocení (pro všechny nabízené cizí jazyky)
- **závěrečná zpráva** k ověřování písemného projevu

Dílčí úkol: Kalibrace jazykové zkoušky podle SERR

Výstupem tohoto dílčího úkolu je:

- Popis školení pro zajištění shodné interpretace referenčních úrovní
- Studie srovnatelnosti v cizích jazycích (byly přiloženy ke čtvrtletním monitorovacím zprávám)
- Zkouška český jazyk jako jazyk cizí podle SERR

Dílčí úkol: Poslechy v cizích jazycích

Výstupem tohoto dílčího úkolu je:

- Vybavení poslechového studia v prostorách CZVV - fotodokumentace

2 A1 U1 Úkol 1: Tvorba nástrojů pro evaluaci a autoevaluaci výsledků vzdělávání

Výstupem tohoto úkolu je:

- 84 didaktických testů ze všeobecně vzdělávacích předmětů vycházejících z RVP včetně metodické podpory pro využití testů. CZVV poskytuje testy školám zdarma prostřednictvím internetové aplikace, do níž budou mít školy přístup po zadání hesla. Ukázky testů včetně seznamu připravených testů jsou uvedeny v příloze.
- Didaktické testy pro pilotní školy ověřující rámcové a školní vzdělávací programy (závěrečná zpráva uvedena v příloze).

4 A2 U1 Úkol 1: Vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti s reformou maturitní zkoušky a s hodnocením v oblasti základního vzdělávání

Výstupem tohoto úkolu jsou:

- Beran, Jan: *Vzdělávání pedagogických a organizačních pracovníků v souvislosti s reformou maturitní zkoušky a hodnocením v oblasti základního vzdělání*; MU Brno, 2005.
- **Výsledky z dotazníkového šetření** - Chvál, Martin: *Statistické zpracování výsledků dotazníkového šetření*, Praha, 2005.
- **Závěrečná zpráva** ze „Zkušebního ověření vývojového prostředí CISKOM pomocí vzorku e-learningových modulů“
- **Závěrečná zpráva úkolu za období 2005–2008**

4 A2 U3 Úkol 3: Distribuce a implementace výstupů činnosti Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Výstupem tohoto úkolu je:

- Bulletin EDA (Evaluace – data – analýzy), ISSN 1801-0431
- Webové stránky CZVV, webové stránky projektu
- Stolní kalendář
- Příručky:
 - Schindler, Radek a kol.: Rukověť autora testových úloh, CZVV, Praha 2006, ISBN 80-239-7111-5
 - Vasilešková, Marie; Marvánová, Hana: Rukověť autora testových úloh II – chemie, CZVV Praha 2006, ISBN 80-239-8335-0
 - Vokálková, Blanka: Rukověť autora testových úloh II – francouzský jazyk, CZVV Praha 2007, ISBN 978-80-254-0834-6
- Propagační předměty projektu
- Monitoring tisku

10. Udržitelnost projektu z hlediska dosažených výsledků a výstupů

ÚIV

Veškeré publikace, které vznikly v rámci projektu v ÚIV obsahují významné údaje, soubory dat, analýzy, srovnání, návrhy, které mají jednak význam pro koncepční a operativní rozhodování jak na úrovni samotných škol, tak na úrovni krajů a dalších orgánů školské politiky, tak pro konkrétní didaktickou práci učitelů základních škol. Tuto funkci si s sebou nesou i do dalšího období. Jedná se o dokumenty především pro odbornou pedagogickou veřejnost, školy, fakulty, kraje, odborné knihovny.

Navržený systém statistických ukazatelů je navíc významným podkladem pro hodnocení na úrovni celé vzdělávací soustavy. Systém je využitelný i v práci České školní inspekce.

NÚOV

Projekt nastavil a ověřil mechanismus spolupráce škol, zaměstnavatelů a NÚOV při přípravě jednotných zadání závěrečných zkoušek. Práce řešitelských (expertních) týmů pro obory vzdělání bude pokračovat v dalším období.

V projektu byla ověřena funkčnost koncepce NZZ a realizace nové závěrečné zkoušky ve školní praxi. Školy jsou připraveny na implementaci závěrečných zkoušek podle jednotného zadání v příštím období.

Na aktivity NÚOV v projektu Kvalita I navazuje návrh IPn pro OP VK „Nová závěrečná zkouška“. Záměrem nového projektu je každoročně zabezpečovat plošnou realizaci nové závěrečné zkoušky ve všech školách se zastoupením oborů vzdělání kat. H, nově připravit jednotná zadání pro obory kat. E a ověřit jejich realizaci na pilotních školách prostřednictvím informačního systému.

CZVV

System externího monitorování hodnocení, který byl vytvořen CZVV bude dále rozpracováván a ověřován. Evaluační nástroje, které byly vyvinuty pro monitorování výsledků vzdělávání v průběhu vzdělávání i v uzlových bodech vzdělávací dráhy žáka, jsou využitelné v dalším procesu rozvoje evaluace a autoevaluace škol.

Jazykové kompetence budou stále více předpokladem úspěšnosti jak na trhu práce v rámci EU, tak při dalším studiu na VŠ. Vytvořené standardizované nástroje i metodické materiály pro tuto oblast budou využívány učiteli i pracovníky CZVV při dalším vzdělávání pedagogických pracovníků.

Většina aktivit by měla dále pokračovat a rozvíjet se v rámci připravovaných projektů OP VK. Zejména u aktivit věnovaných přípravě nových forem maturitní zkoušky z cizího jazyka by mělo dojít k dalšímu ověřování již vyvinutých nástrojů. Velký prostor by měla dostat realizace dalšího vzdělávání, a to na základě již vytvořeného systému. Proces přípravy by měl být završen vlastní realizací maturitní zkoušky v roce 2010, resp. 2012.

Pozn. Udržitelnost každé aktivity je vyspecifikována v závěrečné monitorovací zprávě projektu.

11. Informace o přidané hodnotě, multiplikačních efektech, inovativnosti v plnění

ÚIV

Významnou přidanou hodnotou jsou výstupy s „krajskou dimenzí“, především soubor profilů krajů. Kraje získaly ucelený přehled o jednotlivých vzdělávacích úrovních, relevantní soubory dat, základní popisy demografické a socioekonomické struktury. Jde o materiály s se střednědobým využitím při tvorbě Dvoudobých záměrů, pro stanovení priorit regionální vzdělávací politiky atd. Soubor umožní mezikrajové komparace, využijí ho i centrální instituce, především MŠMT. Publikace Čeští žáci v mezinárodním srovnání je komplexním zpracováním výsledků mezinárodních šetření a představuje též významnou přidanou hodnotu stejně jako metodické příručky pro učitele základních škol, které využívají výsledky výzkumu PISA. Inovativní charakter mají výstupy Motivace, aspirace, učení analyzující vliv různých faktorů na výsledky žáka a zejména Vytvoření systému statistických ukazatelů pro hodnocení vzdělávacího systému.

NÚOV

Realizací projektu se zvýšila srovnatelnost výstupů v rámci oboru vzdělání a mezi školami, zvýšila se objektivita hodnocení výstupů, posílila se transparentnost vazeb mezi obsahem zkoušky a kvalifikačními požadavky a došlo k významnému přiblížení zkoušky reálným potřebám praxe. Zvýšení kvality závěrečné zkoušky a posílení role zaměstnavatelů při stanovení obsahu zkoušky mělo významný multiplikační efekt v podobě zvýšení kvality počátečního odborného vzdělávání včetně participace zaměstnavatelů. Inovativnost projektu spočívá ve vývoji koncepce nové závěrečné zkoušky založené na jednotném zadání pro obor vzdělání a ověření této koncepce v průběhu čtyř školních let ve více než polovině škol.

CZVV

Přidaná hodnota projektu spočívá ve vývoji standardních evaluačních nástrojů, a to jak pro základní, tak i pro střední školy.

Realizací aktivit projektu se zvýšila srovnatelnost výstupů zejména v cizích jazycích, kde došlo k zásadní změně v pojetí maturitní zkoušky a rozvoji těch forem konání maturitní zkoušky, které v českém školství nejsou standardní. Právě kroky vedoucí ke standardizaci této zkoušky mají významný multiplikační efekt na monitorování výsledků vzdělávání.

Inovativnost projektu spočívá ve vývoji koncepce standardizovaných evaluačních nástrojů v uzlových bodech vzdělávací dráhy žáka a jejich zkušební ověřování.

12. Monitorování systémového projektu

Číslo	Název monitorovacího indikátoru	Plánovaná kvantifikace MI k ukončení projektu v r. 2008	Dosažená kvantifikace MI k ukončení projektu
1.01.00 A	Počet podp. osob – poskyt. služeb	3 275 osob	4 783 osob
1.04.00 A	Počet podp. organizací	4 ks	4 ks
1.05.00 A	Počet podp. osob – klientů služeb	132 556 osob	224 327 osob
1.11.00 A	Počet podp. projektů	1 ks	1 ks
2.08.00 A	Počet nově vytv. prog./kurzů s komp. IT	1 ks	1 ks
2.10.00 A	Počet nově vytv. nebo inov. prog. DV	2 ks	11 ks
2.12.00 A	Počet nově vytv. nebo inovov. produktů	48 ks	79 ks
2.24.00 A	Počet souč. komplex. syst. monitor. a hodn.	111 ks	139 ks
2.29.00 A	Počet vytv. Partnerství	3 ks	3 ks
2.48.00 A	Zřízení a funkln. Centra pro hodn. výsl. vzd.	1 ks	1 ks

12.1 Zdůvodnění nárůstu monitorovacích indikátorů

ÚIV

V případě ÚIV byly dosažené plánované hodnoty (není tedy třeba zdůvodňovat nárůst MI).

NÚOV

2.24.00 Počet jednotných zadání závěrečné zkoušky (139 ks)

V aktivitách souvisejících se závěrečnou zkouškou v učebních oborech SOU došlo k nárůstu MI změnou v nově soustavě oborů vzdělávání, do projektu Kvalita I bylo zařazeno 70 oborů. Aby bylo dosaženo souladu s NSOV, vzrostl tedy i počet jednotných zadání závěrečné zkoušky o 26 % na 139.

1.01.00 Učitelé pilotních škol (2 032 osob)

Pro nárůst hodnot indikátoru 1.01.00 A byl důležitý nejen tento zvýšený počet JZZZ, ale i větší než plánovaná účast škol od 2. ročníku pilotního ověřování. Do něj byly přijímány všechny školy, které se přihlásily. Zájem škol postupně narůstal, NÚOV využil možnosti šíření výstupů projektu do zvětšeného počtu škol. Do MI 1.01 00 A se tedy promítl o 25 % navýšený počet učitelů pilotních škol, kteří se účastnili metodických seminářů – celkem 2032.

1.05.00 Žáci, kteří skládali závěrečnou zkoušku dle jednotného zadání (34 390 osob)

Uváděné skutečnosti se promítly i do MI 1.05.00 A. Předpokládaný počet žáků, kteří skládali závěrečnou zkoušku podle jednotného zadání vzrostl o 126 % a dosáhl hodnoty 34 390.

CZVV

1.01.00 Učitelé, kteří se zúčastnili seminářů (2751 osob)

Vzdělávání pedagogických pracovníků k nové maturitní zkoušce

V rámci projektu KVALITA I byli školeni tzv. krajsí lektori, kteří dále školili učitele ze škol. Praxe ukázala nutnost kvantitativního i kvalitativního navýšení školení, a to zejména lektorů školících hodnotitele písemného projevu českého jazyka a cizích jazyků. Velkou měrou do probíhajících školení zasáhla změna modelu maturitní zkoušky.

Dále byli školeni členové expertních týmů, aby mohli svoji práci vykonávat na špičkové odborné úrovni. Kvůli změně modelu maturitní zkoušky v době realizace projektu bylo nutné tyto osoby doškolovat.

1.05.00 Počet podpořených osob – klientů služeb (189 937 osob)

Národní hodnotící zkouška

Došlo k navýšení počtu zúčastněných žáků v cyklu pilotních projektů *Hodnocení výsledků vzdělávání žáků 9. tříd ZŠ a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií*. Při plánování projektu se vzhledem k dobrovolnosti účasti škol předpokládala nižší účast žáků. V posledním ročníku (2008) se např. zúčastnilo 68 000 žáků.

2.12.00 Počet vytvořených produktů (53 produktů)

CZVV vytvořilo více testů – připravovalo uzpůsobené testy pro žáky se SVP a žáky ze škol s polským vyučovacím jazykem. Dále byly zpracovány informační materiály k nové maturitní zkoušce (vzhledem ke změně modelu maturitní zkoušky bylo nutné v průběhu projektu změnit/aktualizovat i tyto materiály).

Pozn. Uvádíme, že i když došlo k navýšení monitorovacích indikátorů CZVV a ÚIV, že toto ve svém důsledku neovlivnilo plánované náklady.